

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŁĘKAWICA NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018 - 2021

ZLECENIODAWCA:

GMINA ŁĘKAWICA
ul. Wspólna 24, 34-321 Łękawica
tel.: 33 865 16 01, faks: 33 865 17 01
mail: uglekawica@lekawica.com.pl, www.lekawica.com.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING
ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Sebastian Kulikowski

INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE INFORMACJI PRZY OPRACOWANIU NINIEJSZEGO DOKUMENTU:

- 1   *Urząd Gminy Łękawica,*
- 2   *Starostwo Powiatowe w Żywcu,*
- 3   *Zakład Usług Komunalnych w Łękawicy,*
- 4   *Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,*
- 5   *Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach,*
- 6   *Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Żywcu,*
- 7   *Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,*
- 8   *Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,*
- 9   *Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach.*

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	6
1.1	PODSTAWA OPRACOWANIA	6
1.2	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE	6
2	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE	8
2.1	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	8
2.2	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2013 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2018	8
2.3	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017- AKTUALIZACJA	9
2.4	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŁĘKAWICA	9
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁĘKAWICA	11
3.1	POŁOŻENIE	11
3.2	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA	12
3.3	KLIMAT	13
3.4	OTOCZENIE SPOŁECZNO - GOSPODARCZE	13
3.5	TURYSTYKA I REKREACJA	15
4	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY	16
4.1	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	16
4.1.1	FORMY OCHRONY PRZYRODY	17
4.2	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	23
4.3	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	25
4.4	OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	27
4.4.1	OSUWISKA	28
5	POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	30
5.1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	30
5.1.1	SYSTEM GAZOWNICZY	33
5.1.2	SYSTEM ELEKTROENERGETYCZNY	33
5.1.3	SYSTEM CIEPŁOWNICZY	34
5.1.4	KOMUNIKACYJNE ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA	34
5.1.5	NISKA EMISJA KOMUNALNA	36
5.2	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	38
5.2.1	JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH	38
5.2.2	WODY PODZIEMNE	40
5.2.3	ZAOPATRZENIE W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA	40
5.2.4	ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW	43
5.3	GOSPODAROWANIE ODPADAMI	44
5.3.1	SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI DO 30 CZERWCA 2013 ROKU	44
5.3.2	NOWY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI	45
5.4	OCHRONA PRZED HAŁASEM	48
5.4.1	HAŁAS PRZEMYSŁOWY	48
5.4.2	HAŁAS DROGOWY	49
5.4.3	HAŁAS NIEZORGANIZOWANY	49
5.5	OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM	50
6	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	51

6.1	MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI	51
6.2	WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	53
6.3	OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA	55
6.4	SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU I POWAŻNE AWARIE	57
6.5	EDUKACJA EKOLOGICZNA	58
7	PRIORYTETY EKOLOGICZNE, PLAN OPERACYJNY W OCHRONIE ŚRODOWISKA	60
8	ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	71
8.1	MECHANIZMY PRAWNE	71
8.2	DOSTĘP DO INFORMACJI, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA	71
8.2.1	MONITORING ŚRODOWISKA	73
9	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI „PROGRAMU...”	75
9.1	ANALIZA ŹRÓDEŁ PREFERENCYJNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	75
9.1.1	ŚRODKI POCHODZĄCE ZE ŹRÓDEŁ KRAJOWYCH	75
9.1.2	OGÓLNOPOLSKIE PROGRAMY OPERACYJNE	78
9.1.3	ŚRODKI POCHODZĄCE ZE ŹRÓDEŁ ZAGRANICZNYCH W LATACH 2014-2020	79
10	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ „PROGRAMU...”	80
10.1	MOŻLIWY ROZKŁAD ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO DLA KLUCZOWYCH ZADAŃ WŁASNYCH	83
10.1.1	MODEL WSPÓŁFINANSOWANIA ZADAŃ WŁASNYCH „KLUCZOWYCH”	83
10.1.2	KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE WSPÓŁFINANSOWANIA ZADAŃ „POZOSTAŁYCH”	84
10.1.3	OCENA MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWYCH WDROŻENIA ZADAŃ WŁASNYCH	84
11	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	85

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	POŁOŻENIE GMINY ŁĘKAWICA NA TLE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I POWIATU ŻYWIECKIEGO	11
RYSUNEK 2	LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY ŁĘKAWICA	14
RYSUNEK 3	OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA	20
RYSUNEK 4	STRUKTURA WIELKOŚCIOWA GOSPODARSTW ROLNYCH NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA	26
RYSUNEK 5	ROZMIESZCZENIE SUROWCÓW OKRUCHOWYCH	28
RYSUNEK 6	LOKALIZACJA OSUWISK NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA	29
RYSUNEK 7	PODZIAŁ NA STREFY, W KTÓRYCH DOKONUJE SIĘ OCENY JAKOŚCI POWIETRZA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	30
RYSUNEK 8	OCENA STANU/POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO W JEDNOLITYCH CZĘŚCIACH WÓD POWIERZCHNIOWYCH BADANYCH W LATACH 2010-2012	39
RYSUNEK 14	UDZIAŁ ZADAŃ WG KRYTERIUM ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA POKRYCIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH W OGÓLNYCH WYDATKACH ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	81
RYSUNEK 15	STRUKTURA WYDATKÓW NA WYBRANYCH KIERUNKACH NA TLE POZOSTAŁYCH ZADAŃ OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	82

SPIS TABEL

TABELA 1	POWIERZCHNIOWE FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA	18
TABELA 2	WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA	21
TABELA 3	PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY W GMINIE ŁĘKAWICA	22
TABELA 4	STRUKTURA WŁASNOŚCIOWA LASÓW NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA	24
TABELA 5	STACJE TRANSFORMATOROWE	33

TABELA 6 OCENA WÓD POWIERZCHNIOWYCH W PUNKCIE POMIAROWYM ŁĘKAWKA - UJŚCIE DO ZBIORNIKA TRESNA.....	39
TABELA 7 PARAMETRY TECHNICZNE UJĘCIA WODY NA POTOKU KOCIERZANKA.....	41
TABELA 8 WYNIKI BADAŃ, W ZAKRESIE FIZYKO-CHEMICZNYM, (WODY PO FILTRACH) Z UJĘCIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH NA POTOKU „KOCIERZANKA”, STAN NA DZIEŃ 27 LISTOPADA 2013 ROKU	41
TABELA 7 STRUKTURA ZUŻYCIA WODY NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA.....	42
TABELA 14 ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE REALIZACJI NA TERENIE GMINY ŁĘKAWICA W LATACH 2014-2021 WYDATKÓW Z ZAKRESU ZADAŃ WŁASNYCH I ZADAŃ KOORDYNOWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH OCHRONY ŚRODOWISKA	80
TABELA 12 KLUCZOWE (NAJDRÓŻSZE) ZADANIA WŁASNE GMINY ŁĘKAWICA	83
TABELA 12 SYTUACJA FINANSOWA GMINY ŁĘKAWICA – PLAN BUDŻETOWY NA ROK 2013	84

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa zawarta w dniu 5 listopada 2013 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej, a Gminą Łękawica na wykonanie pracy pt.: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łękawica na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021”.

Program powstał w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to między innymi: dokumentacje strategiczne i planistyczne opracowane we wcześniejszym czasie przez gminę Łękawica, a także Powiat Żywiecki i Województwo Śląskie. Źródłem danych zamieszczonych w niniejszej aktualizacji są również dane zebrane samodzielnie przez autorów opracowania od administratorów uzbrojenia na obszarze gminy, firm zajmujących się obsługą gminy, a także jednostek nadzorujących gminę Łękawica. Cennymi materiałami okazały się także materiały konferencyjne czy literatura specjalistyczna - branżowa.

1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łękawica na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w gminie. Realizacja postanowień „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w Dziale III art. 17 ust. 1 zobowiązuje samorządy do opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Program ochrony środowiska powinien uwzględniać elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa takie jak:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Nawiązując do układu i zawartości Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie poruszać będzie takie zagadnienia jak:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
3. Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
  - Ochrona powietrza atmosferycznego,
  - Gospodarka wodno – ściekowa,
  - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
  - Ochrona powierzchni ziemi i gleb,
  - Ochrona zasobów geologicznych,
  - Ochrona przed hałasem,
  - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
  - Zrównoważone wykorzystanie materiałów i energii,
  - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

2 Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1 Polityka ekologiczna państwa

„Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganymi ustawą – Prawo ochrony środowiska.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łękawica na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021”.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnięta będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie jest głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, którego istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

W 2010 roku został opracowany „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z perspektywą do roku 2018” zaproponowano w nim cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska, w tym:

- **Powietrze atmosferyczne (P)** Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,
- **Zasoby wodne (W)** Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania,
- **Gospodarka odpadami (GO)** Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów,
- **Ochrona Przyrody (OP)** Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności,
- **Tereny przemysłowe (TP)** Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno –ekonomicznymi,
- **Hałas (H)** Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,

- **Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)** Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- **Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)** Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków,
- **Zasoby Naturalne (ZN)** Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,
- **Gleby użytkowane rolniczo (GL)** Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

2.3 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017- aktualizacja

W „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017” zaproponowano cele nadrzędne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA** Cel nadrzędny: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej, jakości wody do picia
- **OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB** Cel nadrzędny: Poprawa jakości środowiska pod względem ochrony ziemi i gleb w tym zwiększenie atrakcyjności Powiatu
- **OCHRONA POWIETRZA** Cel nadrzędny: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych
- **OCHRONA PRZED HAŁASEM** Cel nadrzędny: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska
- **OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM** Cel nadrzędny: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska
- **OCHRONA PRZYRODY** Cel nadrzędny: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności.

2.4 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łękawica

Aktualnie obowiązującym Programem Ochrony Środowiska Gminy Łękawica jest opracowany w 2009 roku i przyjęty Uchwałą Rady Gminy Łękawica Nr XXXVI/243/10 z dnia 24 lutego 2010 roku „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łękawica - aktualizacja”.

Główne cele wymienione do realizacji w latach 2009-2013 to:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego gminy; doskonalenie systemu obiektów i obszarów chronionych,
- zagospodarowanie zieleni terenów antropogenicznych - rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej gminy,
- zachowanie istniejących zasobów leśnych oraz zwiększenie powierzchni lasów i wzrost ich bioróżnorodności,
- racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych,
- ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu,
- minimalizacja zagrożeń spowodowanych klęskami powodzi i suszy,
- osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości wody do picia,

- poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu,
- ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania,
- eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii,
- zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska,
- kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska.

3 Ogólna charakterystyka gminy Łękawica

3.1 Położenie

Gmina Łękawica to wiejska gmina, położona jest w południowej części województwa śląskiego, w północnej części powiatu żywieckiego, u podnóża Beskidu Małego. Gmina Łękawica graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- od północy, gminami Porąbka należącą do powiatu bielskiego i Andrychów należącą do powiatu wadowickiego województwa małopolskiego,
- od zachodu z miastem Żywiec i gminą Czernichów,
- od wschodu z gminą Ślemień,
- od południa z gminą Gilowice.

Rysunek 1 Położenie gminy Łękawica na tle województwa śląskiego i powiatu żywieckiego

Źródło: www.stat.gov.pl, 2013

Północna granica gminy biegnie naturalną linią w terenie - grzbietem pasma Leskowca - Łamanej Skały, przez Jaworzynę (861 m n.p.m.), Góry Maleckie (844 m n.p.m.) i Przełęcz Kocierską. Pozostałe granice nie mają charakteru naturalnego.

Najwyższe punkty gminy znajdują się na północy Góra Wielka osiąga wysokość 875 m n.p.m, Ścieszków Groń osiąga wysokość 779 m. n.p.m. Punkt najniższy w gminie leży na wysokości około 360 m n.p.m. w miejscu gdzie Kocierzanka uchodzi do rzeki Łękawki.

Gmina Łękawica zajmuje powierzchnię 4223 ha, tj. obszar 42,2 km², obejmuje swym zasięgiem administracyjnym 5 sołectw:

- Łękawicę,
- Łysinę,
- Kocierz Moszczanicki,

- Kocierz Rychwałdzki
- Okrajnik.

Sołectwa mają typowy charakter wsi górskich. Uzupełnieniem są tutaj przysiółki znacznie oddalone od centrum wsi. Zauważa się jednak wyraźne zróżnicowanie charakteru obszaru gminy z podziałem na część północną – górzystą, zalesioną, z zabudową rozproszoną i przysiółkowo - mieszkalną, zagrodową i letniskową oraz część południową – obejmującą wypłaszczenia zajęte przez użytki rolne, ze skupioną zabudową mieszkalno-zagrodową.

Gmina ma charakter turystyczno-rolniczy. O jej turystyczno-rekreacyjnym charakterze decydują wsie: Kocierz Rychwałdzki, Łysina i częściowo Kocierz Moszczanicki. Do walorów turystycznych Kocierza Rychwałdzkiego zaliczyć należy górzysty krajobraz, urokliwe zakątki leśne, czystą wodę, powietrze, piękne widoki, które podziwiać można jadąc wzdłuż wsi jedną z najbardziej malowniczych dróg w kraju, prowadzącą z Żywca do Andrychowa przez przełęcz Kocierską (27 km), dodatkowej atrakcyjności turystycznej dodaje rozciągający się powyżej wsi rezerwat leśny Szeroka, o powierzchni 49,51 ha.

3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy Łękawica należy do Karpat Zewnętrznych.

W granicach administracyjnych gminy Łękawica główny grzbiet biegnący północną granicą gminy i jego odnogi głęboko wcinają się w doliny rzeczne, zbocza są strome (czasem przekraczają nachylenie 30 stopni), a deniwelacje dochodzą do 300-400 m. Najwyżej położonymi wzniesieniami tej części Beskidu Małego są: Wielka Grapa 884 m n.p.m., Beskid 759 m n.p.m., Potrójna 883 m n.p.m., okalające gminę od strony północnej oraz wzniesienia w części środkowej gminy: Ściszków Groń 779 m n.p.m., Przykrzyca 754 m n.p.m. i Kucówki 833 m n.p.m. Wyżej wymienione pasma wzniesień przedzielone są doliną rzeczną Kocierzanki. Punkt najniższy w gminie leży na wysokości około 360 m n.p.m., w miejscu, gdzie rzeka Kocierzanka opuszcza teren gminy uchodząc do rzeki Łękawki. Tak ukształtowana rzeźba podlega współczesnemu modelowaniu przez szereg procesów rzeźbotwórczych, jak: wietrzenie chemiczne i fizyczne, osuwanie i spełzywanie, spłukiwanie, erozja wodna.

Obszar gminy Łękawica znajduje się w obrębie nasunięcia jednostki śląskiej, która należy do Karpat Zewnętrznych. W części północnej gminy w podłożu występują utwory górnokredowe, głównie piaskowce i zlepieńce warstw godulskich i istebniańskich. Są one elementem grzbietotwórczym Beskidu Małego. Warstwy godulskie stanowią bardzo gruby (ponad 1000 m) kompleks skalny o przewadze piaskowców glaukonitowych, często grubo ławicowych. Tworzą one silnie kamienistą brunatną zwietrzelinę. Warstwy istebniańskie złożone są z grubo ławicowych arkozowych piaskowców jasnoszarych, z licznymi wtrąceniami zlepieńców. Występują wśród nich kompleksy szaroczarnych, szarozielonych łupków ilastych i ciemnych mułowców.

W części południowej gminy, od linii Oczkowa – Okrajnika – Starego Dworu, występują kompleksy skalne cienkoławicowych piaskowców i iłupków wieku paleogeńskiego. Utwory te zaliczane są do warstw hieroglifowych, menilitowych oraz warstw krośnieńskich. W obniżeniach większych dolin rzecznych występują utwory czwartorzędowe. W dolinie Kocierzanki utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez iły, gliny i piaski zwietrzelinowe oraz mułki, piaski i żwiry rzeczne plejstocenu i holocenu. W górnych biegach rzek i potoków miąższość osadów jest niewielka, w dolnych biegach dużych rzek osady żwirowe z otoczkami mogą osiągać miąższość ok. 10 m i są pokryte cienką warstwą gliniastych lokalnie ograniczonych mad. Utwory skaliste fliszu karpackiego, jak i ich warstwy zwietrzelinowe są podatne na występowanie zjawisk osuwiskowych.

3.3 Klimat

Pod względem klimatycznym gmina Łękawica znajduje się w strefie klimatów podgórskich i dolinnych, należących do dzielnicy karpackiej i podkarpackiej.

Wyodrębnić można dwa piętra klimatyczne:

- umiarkowanie ciepłe ze średnią roczną temperaturą powietrza od 6 do 8°C i ilością 90-140 dni z pokrywą śnieżną w ciągu roku,
- umiarkowane chłodne ze średnią roczną temperaturą powietrza od 4 do 6°C i ilością 125-175 dni z pokrywą śnieżną w ciągu roku.

Opady atmosferyczne kształtowane są głównie przez napływające z zachodu masy powietrza polarno- morskiego (65%). Najwyższe średnie miesięczne sumy opadów występują w czerwcu, zaś najniższe w lutym i marcu. Stosunki anemologiczne kształtowane są przez ogólną cyrkulację atmosferyczną oraz lokalną cyrkulację górsko-doliną. Równoleżnikowy układ dolin i grzbietów górskich na przeważającej części obszaru sprawia że dominują wiatry z sektora zachodniego oraz wiatry południowe. W dolinie rzeki Łękawka nierzadkim zjawiskiem meteorologicznym jest inwersja temperatur, która prowadzi do powstania zastoisk chłodniejszego powietrza.

Najkorzystniejsze warunki mezoklimatyczne występują na wyżej położonych obszarach gminy, na suchych i słonecznych zboczach zwłaszcza południowych, oraz na grzbietach górskich. W ciągu roku rozkład opadów jest nierównomierny, największe ich nasilenie występuje w miesiącach letnich, w czerwcu i lipcu.¹

3.4 Otoczenie społeczno - gospodarcze

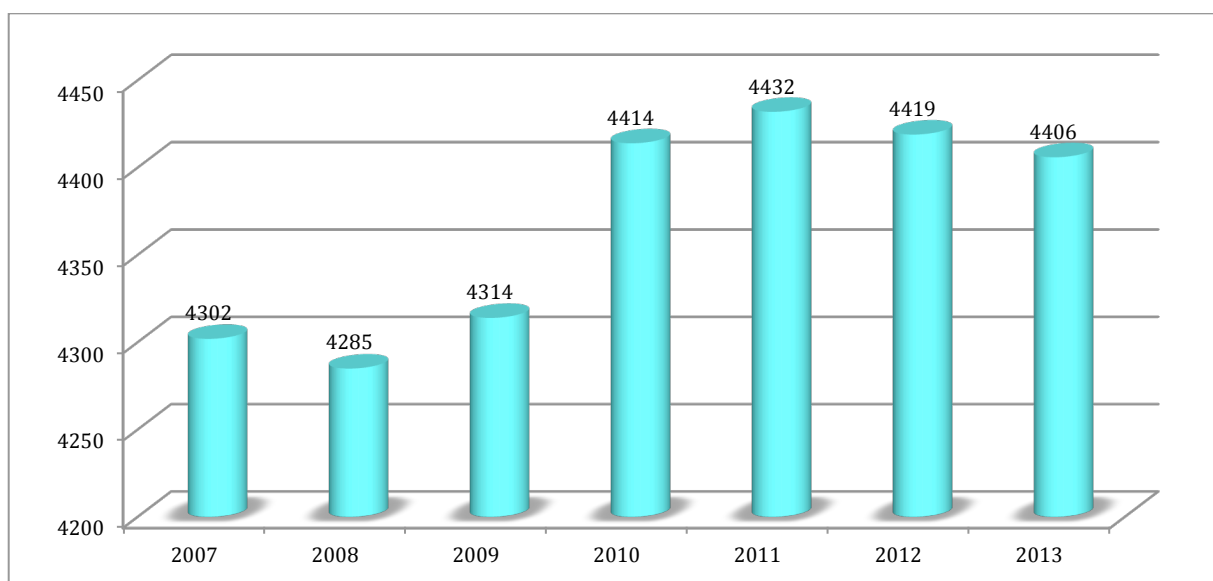
Gmina Łękawica ma powierzchnię około 42,2 km². Stan ludności zamieszkującej gminę na koniec 2013 roku wynosi 4406 mieszkańców, co oznacza, że gęstość zaludnienia w gminie wynosi 104 osób na km².

Struktura zaludnienia poszczególnych sołectw przedstawia się następująco:

- Łękawica – 2254 mieszkańców,
- Kocierz Moszczanicki – 998 mieszkańców,
- Kocierz Rychwałdzki – 281 mieszkańców,
- Okrajnik – 744 mieszkańców,
- Łysina – 129 mieszkańców.

Strukturę ilości mieszkańców gminy w perspektywie czasowej zestawiono na wykresie.

¹ Prognoza oddziaływania na środowisko dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łękawica, 2010

Rysunek 2 Liczba mieszkańców gminy Łękawica

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl 2013

Według stanu na koniec 2012 roku ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 63,8% całej populacji mieszkańców gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 20,9%, a w wieku poprodukcyjnym około 15,3%.

Na podstawie danych demograficznych można zauważyć następujące zmiany w strukturze demograficznej gminy Łękawica:

- liczba mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje tendencję niewielkiego 1% stałego wzrostu liczby ludności w skali roku,
- przyrost naturalny na terenie gminy na przestrzeni ostatnich 5 lat nie wykazywał żadnej tendencji – wahał się, osiągając maksimum (+3,5) w 2009 roku oraz minimum (0,2) w roku 2011;
- liczba urodzeń utrzymuje się na stałym poziomie (45-55), także liczba zgonów kształtuje się w ostatnich latach na porównywalnym poziomie (37-55),
- saldo migracji przez ostatnie 5 lat także wahało się od -8 do +11.

Można przyjąć, iż w latach kolejnych liczba ludności będzie stabilna, z niewielkim wzrostem około 1% w skali roku. Trendy demograficzne na terenie gminy Łękawica będą zależą od wzrostu przyrostu naturalnego, a także od salda migracji.

Na zasobność społeczno-ekonomiczną gminy duży wpływ mają podmioty gospodarki narodowej. Na analizowanym terenie według danych GUS z 30 grudnia 2012 roku zarejestrowane są 242 podmioty gospodarki narodowej. Przeważająca ilość firm (98,5%) funkcjonuje w sektorze prywatnym, są to głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Największy udział stanowi działalność gospodarcza w sferze budownictwa i handlu.

3.5 Turystyka i rekreacja

Gmina Łękawica to raj dla myśliwych, grzybiarzy i miłośników przyrody. Teren gminy ze względu na swój górzysty charakter i spore rozdrobnienie gospodarstw tworzy swego rodzaju mozaikę różnokolorowych pól uprawnych, łąk i pastwisk. Wszystko to sprawia wrażenie cichej, spokojnej wsi, gdzie codziennych obowiązków i pracy nic nie zakłóca.

Bogactwem tej ziemi są: czyste powietrze, doskonała woda, piękne krajobrazy, różnorodność świata fauny i flory oraz atrakcyjne, nie w pełni jeszcze zagospodarowane, tereny przeznaczone pod rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej. Gmina zapewnia doskonały wypoczynek, ciszę w otoczeniu atrakcyjnych terenów leśnych, szlaki turystyczne, lasy z liczną zwierzyną, czyste rzeki i potoki oraz pobliskie systematycznie zarybiane Jezioro Żywieckie, a także ciekawe naturalne tereny treningowe.

Wzdłuż Kocierza i Łękawicy płynie rzeka Kocierzanka, która następnie wpada do Łękawki. Wyróżnia się czystą wodą, dużą ilością wodospadów i ryb. Początek biegu rzeki znajduje się w okolicach Zakocierza, gdzie liczna ilość wspaniałych potoków spływa z pobliskich zboczy. Ich piękno tak urzeka turystów przyjeżdżających tutaj, że często decydują się na budowę domków letniskowych w pobliżu.

Szczególnie atrakcyjnym terenem jest teren Rezerwatu leśnego Szeroka utworzonego w 1960 r. o powierzchni 49,51 ha. Rezerwat położony jest w pobliżu Kocierza Moszczanickiego, który zajmuje południowe, wschodnie i zachodnie stoki Wielkiej Góry (879 m. n.p.m.) i Wielkiego Cisownika (853 m n p m) w Górach Zasolskich. W drzewostanie dominuje buk, udział jodły wynosi około 20 %, sporadycznie występuje również jawor. W 83% rezerwat porasta różnowiekowy las w wieku 50 do 210 lat o naturalnym charakterze. Jest to rezerwat częściowy, w którym podlega ochronie fragment dolnoreglowej buczyny karpackiej z pomnikowymi okazami jodeł i buków.

W przysiółku Zakocierz na stokach Potrójnej położone jest schronisko Chatka studencka. Schronisko ma około 40 miejsc. Jest to miejsce ciekawych spotkań młodzieży, gdzie można przenocować i spędzić weekend nie tylko w towarzystwie wspaniale bawiących się turystów. W najwyższej położonej wiosce w gminie - w Łysinie znajduje się wspaniały zespół skał, które nazwano zamczyskami, gdyż wokół tych skał przez całe wieki krążyły przedziwne legendy. Jedna z tych legend mówi, że stał tam kiedyś zamek, inna że było tam podziemne przejście, które miało długość wielu kilometrów. Ale największą zaletą tych skał jest ich wielkość i przedziwne kształty, które zachwycają każdego zwiedzającego. Pionowe ściany skalne są wykorzystywane do celów treningowych wspinaczki skałkowej.

OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

W skali Gminy na szczególną uwagę zasługują nieliczne dobrze zachowane fragmenty zbiorowisk roślinnych, stanowiące ostoję rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, często wymagające jak najszybszego objęcia ochroną prawną, tj.:

1. zbiorowisko roślinności naskalnej (*Asplenio vividis* - *Cystopteridetum*) z udziałem rzadkich gatunków paproci na ocienionych, wilgotnych szczelinach skałek Ścieszków Gronia,
2. wilgotna łąka z ostrożeniem łąkowym (*Cirsietum rivularis*) – na najniższych terasach zalewowych doliny Kocierzanki,
3. łąka świeża, mieczykowa (*Gladiolo* - *Agrostietum*) – w dolinach i na zboczach o niewielkim nachyleniu w piętrze pogórza.

Inne typowe zbiorowiska nieleśne to: płaty muraw bliźniaczkowych (w obrębie polan grzbietowych głównych masywów górskich), świeżych łąk rajgrasowych (w dolnych partiach stoków) oraz ziołorośli z lepiężnikiem białym (na skarpach i brzegach potoków) – praktycznie w całości podlegające dynamicznym procesom sukcesji naturalnej w kierunku potencjalnych zbiorowisk leśnych.

Na terenie gminy Łękawica i w jej najbliższym sąsiedztwie potwierdzono występowanie 22 gatunków objętych ścisłą ochroną prawną, tj.:

- Podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*) – pospolicie w świerczynach i kwaśnych buczynach;
- Widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*) – rzadko w świerczynach / Przełęcz Kocierska /
- Parzydło leśne (*Aruncus dioicus*) - pospolicie na zalesionych stokach nad potokami;
- Dziewięcisz bezłodygowy (*Carlina acaulis*) – pospolicie na suchych łąkach i przydrożnych skarpach;
- Ciemniźnica zielona (*Veratum lobelianum*) – rzadko (wzgórze Czoh);
- Podkolan biały (*Platanthera bifolia*) – rzadko (Kocierz Rychwałdzki „Basie”, Łękawica);
- Widłak wroniec (*Huperzia selago*) – rzadko (Kocierz - leśniczówka);
- Lilia złotogłów (*Lilium martagon*) – rzadko w buczynach (rezerwat przyrody „Szeroka”);
- Śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*) – rzadko w grądach (Potrójna, rezerwat przyrody „Szeroka”, Kocierz Moszczanicki);
- Mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*) – rzadko na wilgotnych łąkach (Szeroka, Czoh);
- Kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*) – rzadko w młakach i na wilgotnych łąkach (Czoh);
- Kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*) – dosyć często na wilgotnych łąkach;
- Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*) – występuje pojedynczo na brzegach lasów i polanach (Kocierz Rychwałdzki);
- Gółka długoostrogowa (*Gymnadenia conopsea*) – pojedyncze okazy (Ścieszków Groń);

- Kukułka plamista (*Dactylorhiza maculata*) – dosyć rzadko (Kocierz Moszczanicki);
- Wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*) – rzadko („Szeroka”);
- Tojad mocny (*Aconitum firmum*) – rzadko (Przełęcz Kocierska, Kocierz Moszczanicki - „Miasteczko”, „Wysokie”);
- Goździk (*Dianthus barbatus*) – pojedynczo na zwirowiskach (Kocierz - Mieszczaki);
- Omieg górski (*Doronicum austriacum*) – rzadko na wilgotnych obrzeżach lasu (Kocierz - Basie, Szeroka);
- Goryczuszka orzęsiona (*Gentianella ciliata*) – suche pastwiska, zbocza, niskie zarośla (Przełęcz Kocierska);
- Gnieźnik leśny (*Neottia nidus - avis*) – bardzo rzadko w buczynach (Przełęcz Kocierska); (*Jovibarba sobolifera*) – kamieńce śródpolne (Groń w pasmie Łysiny).

Spośród pozostałych przedstawicieli lokalnej flory na szczególną uwagę zasługują rzadkie gatunki paproci w roślinności naskalnej, tj.:

- Zanokcica zielona (*Asplenium viride*);
- Zanokcica skalna (*Asplenium trichomanes*);
- Zanokcica murowa (*Asplenium ruta-muraria*);
- Paprotnica krucha (*Cystopteris fragilis*);
- Paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*) – ochrona częściowa.

Na terenie Gminy Łękawica nie prowadzono waloryzacji faunistycznej, wobec czego należy przyjąć, iż stan populacji gatunków poszczególnych grup systematycznych jest proporcjonalny do całego mezoregionu Beskidu Małego – zwłaszcza obszaru regła dolnego i terenów podgórskich.

Do godnych wyróżnienia elementów fauny zaliczyć należy przede wszystkim:

- ✓ przedstawicieli płazów – związanych z siedliskami przywodnymi doliny Kocierzanki i jej dopływów,
- ✓ ok. 10 gatunków nietoperzy – związanych z siedliskami utworów skalnych Ścieszków Gronia, Potrójnej, Zakocierza,
- ✓ przedstawicieli ptaków drapieżnych o nielicznych miejscach lęgowych (kobuz, pustułka, krogulec),
- ✓ wilka – przedstawiciela wielkich drapieżników (2-3 przechodnie watahy z terenu Beskidu Żywieckiego),
- ✓ przedstawicieli zwierzyny łownej, głównie jeleniowatych i dzika, posiadających optimum rozwoju populacji w obszarach górskich Beskidów,
- ✓ przedstawicieli bezkręgowców, głównie: motyli dziennych, chrząszczy, związanych z siedliskami suchych i nasłonecznionych łąk, pastwisk oraz zbiorowisk okrajkowych „strefy ekotonowej” w piętrze pogórza (w tym – liczne gatunki chronione).

4.1.1 Formy ochrony przyrody

Spośród wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody form ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej, do chwili obecnej na terenie Gminy Łękawica utworzono:

- ✓ rezerwat przyrody Szeroka,
- ✓ Park Krajobrazowy Beskidu Małego o powierzchni około 25.770 ha,
- ✓ 4 pomniki przyrody: 3 drzewa wolnostojące, 1 pomnik przyrody nieożywionej

- ✓ obszar NATURA 2000 Beskid Mały kod PLH 240023 w granicach gminy; obejmuje część sołectwa: Kocierz Moszczanicki, Kocierz Rychwałdzki i Łysina.

Tabela 1 Powierzchniowe formy ochrony przyrody na terenie gminy Łękawica

L.P.	Nazwa obszaru	Pow. w gran. gminy [ha]	Forma ochrony/rok utworzenia	Gmina	Mezo-region ²	Cel ochrony
1	P.K. Beskidu Małego	25770 (w tym, ok. 10 000 ha na terenie powiatu)	park krajobrazowy 1998	Ślemień, Gilowice, Łękawica, Żywiec, Czernichów i Łodygowice	BMł	Zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych Beskidu Małego w warunkach racjonalnego gospodarowania
2	Szeroka	49,51	rezerwat przyrody 1960	Łękawica	BMł	płaty żyznej buczyny karpackiej — <i>Dentario glandulosae-Fagetum</i> i kwaśnej buczyny górskiej — <i>Luzulo luzuloidis-Fagetum</i> , z pomnikowymi okazami buków i jodeł

Źródło: Rejestr powierzchniowych obszarów chronionych województwa śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, 2012

Park Krajobrazowy Beskidu Małego

Park Krajobrazowy Beskidu Małego, który obejmuje całość terenu Gminy Łękawica, tj. 4223 ha (park – 3160 ha; otulina – 1063 ha). W granicach Parku pozostają głównie duże kompleksy leśne, skupione w masywach górskich otaczających teren Gminy od północnego – zachodu, północy i wschodu (Szeroka Góra, Beskid, Potrójna, Płonne, Ścieszków Groń), z dużym udziałem naturalnych buczyn i innych zbiorowisk leśnych, zbliżonych do naturalnych oraz licznych polan w partiach grzbietowych, różnicujących siedliska i stanowiących cenne punkty widokowe.

Teren Parku jest chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe. Celem zaś jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie w/w wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania.

Obszar parku obejmuje naturalne i mało przez człowieka przekształcone ekosystemy lasów i pól uprawnych, razem ze znajdującymi się tutaj zabytkami kultury materialnej. Stosowana jest tutaj zasada ekorozwoju. Oznacza to prowadzenie zrównoważonej gospodarki rolnej i leśnej, racjonalne korzystanie z wód i kopalin oraz właściwą gospodarkę odpadami i stosowanie tzw. czystej energii. Ochrona Parku wymusza eliminowanie działalności powodującej trwałe i nieestetyczne zmiany krajobrazu, zanieczyszczenie środowiska lub zakłócenie naturalnych procesów przyrodniczych. Całkowita powierzchnia parku krajobrazowego wynosi 267,83 km², w tym 102,43 km² stanowi jego otulina.

Park Krajobrazowy Beskidu Małego stanowi obszar węzłowy rangi krajowej w sieci ekologicznej „ECONET – POLSKA”, lecz teren Parku w granicach Gminy pozostaje poza wyznaczoną ostoją przyrody „CORINE” (według europejskich standardów „CORINE biotopes” i „CORINE land cover”) i nie został włączony do propozycji potencjalnej sieci ekologicznej „NATURA 2000” w województwie śląskim chroniącej naturalne siedliska oraz gatunki dzikiej flory i fauny.

² BMł = Beskid Mały

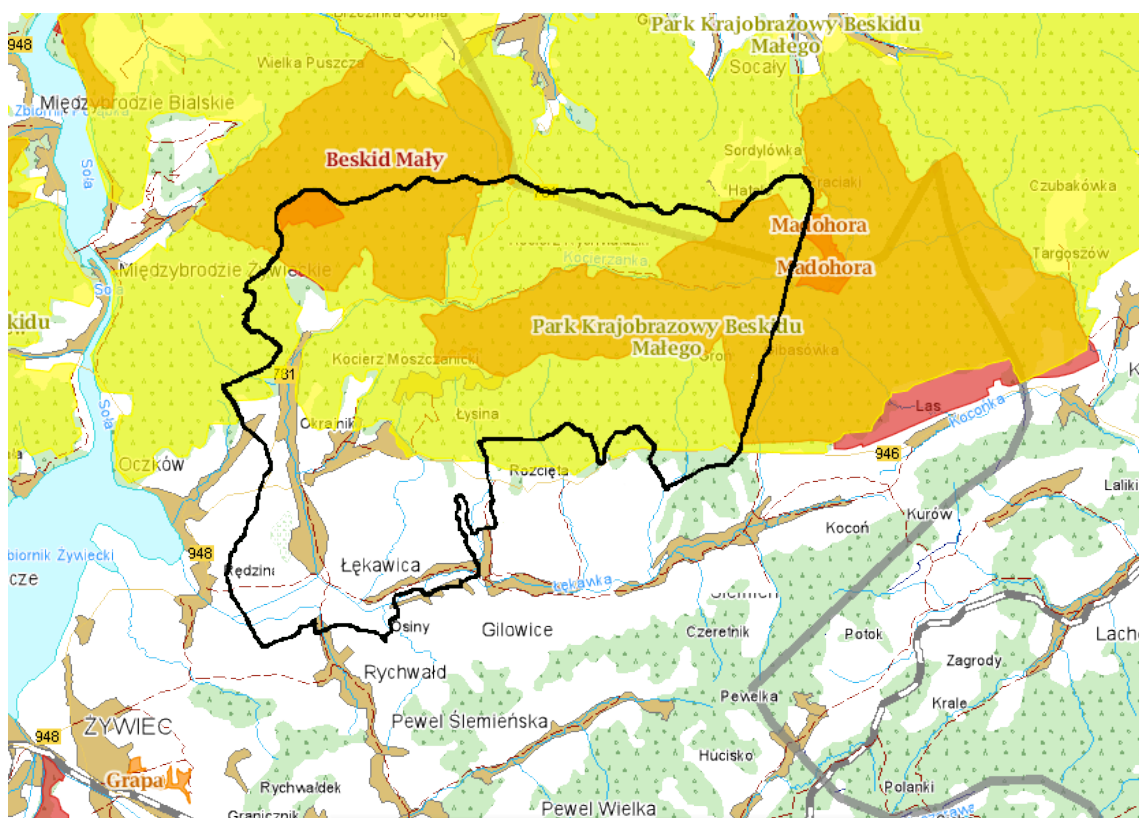

Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Beskid mały kod PLH 240023

W obszarze gminy Łękawica wyznaczono: obszar Natura 2000 Beskid Mały PLH 240023. Ostoja Beskid Mały jest stosunkowo rozległym obszarem, zajmuje bowiem powierzchnię ponad siedmiu tysięcy hektarów (pow. żywiecki, gminy: Czernichów, Ślemień, Łękawica; pow. bielski, gminy: Kozy, Porąbka; pow. oświęcimski, gmina: Kęty, pow. wadowicki, gmina Andrychów). Obszar składa się z 6 enklaw położonych w masywie Beskidu Małego, w pasmie Magurki Wilkowickiej (Czupel 933 m n.p.m.) i grupie Łamanej Skały (929 m n.p.m.). Gmina Łękawica położona jest w obrębie 2 enklaw obejmujących północno-zachodnią i centralno-zachodnią część gminy, przedzielonych doliną Kocierzanki. Powierzchniowo dominują tu zbiorowiska leśne, łąkowe są rzadsze, a sporadycznie występują zbiorowiska torfowiskowe, ziołoroślowe i naskalne. Na całym obszarze Ostoi stwierdzono obecność czternastu siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym: kompleks kwaśnych buczyn górskich (jest to największy i najlepiej wykształcony kompleks tego typu w Karpatach), zespoły świerczyny górnoreglowej (występującej na krańcach zasięgu geograficznego), jaworzyny miesięcznicowej, świerczyny na torfie. W obszarze gminy Łękawica dominują kompleksy kwaśnych buczyn górskich oraz kompleksy łąk chronionych Dyrektywą Siedliskową. Zagrożenia dla ostoi (wg SDF) są głównie związane z działalnością człowieka: zanieczyszczenie powietrza, urbanizacja, rozwój infrastruktury turystycznej. Do potencjalnych zagrożeń zaliczono emisje przemysłowe o dalekim zasięgu i zbyt duże natężenie ruchu turystycznego, które może stanowić również poważne zagrożenie dla ostoi.

Rezerwat Szeroka został ustanowiony 1.02.1960 r. zarządzeniem MLIpDMP Nr 22, poz. 107. Zajmuje południowy, zachodni i wschodni stok Wielkiej Góry i Wielkiego Cisownika o powierzchni 49,51 ha. Jest to rezerwat chroniący dolnoreglowy starodrzew bukowo-jodłowy. W 83% rezerwatu porasta różnowiekowy las w wieku 50 do 210 lat o naturalnym charakterze. Ochronie podlegają tutaj m. in. dobrze wykształcone i zachowane fitocenozy buczyny karpackiej.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Łękawica położony jest **Rezerwat Madohora** utworzony w 1960 r. o powierzchni 71,81 ha (Łamana Skała) jest drugim co do wysokości szczytem w Beskidzie Małym (929 m n.p.m.). Rezerwat znajduje się na terenie gminy Andrychów, Ślemień. Szczyt porośnięty jest w całości mającymi naturalny charakter żyznymi i kwaśnymi buczynami oraz świerczynami (charakterystycznymi dla regla górnego) z widocznymi, zwłaszcza na północnych i północno-zachodnich zboczach, wychodniami skalnymi. W załomach skalnych znaleźć można natomiast wiele gatunków mchów (w tym znajdujące się na czerwonej liście *Dicranella humilis* i *Rhabdoweissia crispata*). Znaleźć można tutaj ponadto liczne gatunki chronione na terenie naszego kraju, m.in. parzydło leśne, omieg górski, wawrzynek wilczełyko, śnieżyca wiosenna. Siedliska te dają schronienie takim zwierzętom jak: jelenie, sarny, dziki, rysie, bociany czarne, salamandry plamiste oraz traszki karpackie (endemit). Występują tutaj także jaskinie (w tym najpiękniejsza z nich Jaskinia Komanieckiego).

Rysunek 3 Obszary chronione na terenie gminy Łękawica

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy udostępnionej na stronie internetowej <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Dzięki położeniu części terenu gminy w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, gmina Łekawica należy do obszaru węzłowego rangi krajowej w części ekologicznej ECONET – POLSKA.

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu ECONET - POLSKA uwzględnia:

- zachowanie istniejącej zieleni naturalnej i półnaturalnej w postaci zadrzewień łęgowych wzdłuż większych potoków oraz zadrzewień śródpolnych,
- zachowanie istniejącej zieleni urządzonej wzdłuż ciągów komunikacyjnych
- zalesienia gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa celem zwiększenia zasobów leśnych gminy,
- występowanie obszarów o predyspozycjach do powstawania osuwisk, w tym również obszary osuwiskowe czynne bądź ustabilizowane. W związku z tym przy ewentualnym przeznaczeniu na cele zabudowy mieszkaniowej, usługowej itp. terenów położonych na zboczach (stokach) wzniesień lub u ich podnóży należy uwzględnić możliwość występowania ruchów masowych (osuwisk, obrywów, spełzywania gruntów itp.).

Tutejszy obszar ECUNET – POLSKA połączony jest szerokim korytarzem ekologicznym z Obszarem Beskidu Żywieckiego rangi międzynarodowej. Znajdują się tu siedliska kluczowe o unikatowej wartości. Ostoja ta jest potencjalnym elementem sieci NATURA 2000, tak ze względu na obecność gatunków chronionych Dyrektywą Rady Europy o Ochronie Ptaków (Dyrektywa Ptasia), jak i występowaniu siedlisk chronionych.

Docelowo zgodnie z dyrektywami unijnymi, wyznaczone w ramach koncepcji NATURA 2000 tereny cenne przyrodniczo winny być poddane ochronie. Celem tworzenia sieci jest ochrona różnorodności biologicznej poprzez zachowanie siedlisk naturalnych oraz gatunków dzikiej flory

i fauny, będących przedmiotem zainteresowania Wspólnot Europejskich, w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu. Realizacja wyznaczonego celu odbywa się poprzez:

- tworzenie obszarów chronionych,
- utrzymywanie i zagospodarowanie zgodnie z wymaganiami ekologicznymi siedlisk w strefach chronionych i poza nimi,
- odtwarzanie zniszczonych biotopów i tworzenie nowych.

Ponadto na terenie gminy znajdują się:

- **użytek ekologiczny Ścieszków Groń** – zlokalizowany na terenie gminy Łękawica; celem ochrony są płaty zespołu paproci naskalnych *Asplenio viridis-Cystopteridetum*,
- **stanowisko dokumentacyjne Zamczysko na Ścieszków Groniu** w łysinie o powierzchni 8721 m². Ustanowione Rozporządzeniem nr 8/09 Wojewody Śląskiego z dnia 12 czerwca 2009 roku. Celem ustanowienia stanowiska dokumentacyjnego jest zachowanie zapadliska grzbietowego z wychodniami skalnymi ze stanowiskami rzadkich regionalnie i ustępujących gatunków roślin.

Oprócz wymienionych form ochrony przyrody na terenie Gminy Łękawica ustanowiono pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Zestawienie pomników przyrody zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 2 Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Łękawica

Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 [cm]	Wys. [m]
Lipa drobnolistna	31.07.1968	Decyzja PWRN w Krakowie nr RL-op-8311/215/68 z 31.07.1968r	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) Obwód 287 cm. wysokość 23 m.	287	23
Jesion wyniosły	31.07.1968	Decyzja PWRN w Krakowie nr RL-op-8311/216/68 z 31.07.1968r.	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) Obwód 235 cm. wysokość 29 m.	235	29
Dąb szypułkowy	31.07.1968	Decyzja PWRN w Krakowie nr RL-op-8311/217/68 z 31.07.1968r.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) Obwód 300 cm. wysokość 23 m.	300	23
"Bazta skalna"	26.10.1962	Decyzja PWRN w Krakowie nr Rol. IX.-3/44/19/62 z 26.10.1962r.	Skala fliszowa tzw. "Bazta Skalna"		

Źródło: <http://katowice.rdos.gov.pl>, 2013

Oprócz istniejących już form ochrony przyrody wyznaczono dodatkowe obszary ochrony cennych zbiorowisk nieleśnych oraz obiektów przyrody nieożywionej, kwalifikujące się do ochrony prawnej. Zestawienie proponowanych form zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3 Proponowane formy ochrony przyrody w Gminie Łękawica

L.P.	Nazwa obiektu	Forma ochrony	Cel ochrony	Lokalizacja	Uwagi
1	„Dolina potoku Kocierzanka”	Zespół przyrodniczo krajobrazowy	Malownicza dolina potoku z licznymi wykształconymi półnaturalnymi zbiorowiskami łąkowymi i pastwiskowymi	Górny i środkowy odcinek potoku Kocierzanka w Kocierzu Moszczanickim i Rychwałdzkim	
2	„Ścieszków Groń”	Użytek ekologiczny	Zespół roślinności naskalnej: <i>Asplenium viridis</i> - <i>Cystopteridium</i>	Ocienione, wilgotne szczeliny utworów skalnych na szczycie Ścieszków Gronia	
3	Jaskinia Lodowa	Pomnik przyrody nieożywionej	Forma skałkowa	Wież Łysina na Ścieszków Groniu (ok. 700 m.n.p.m.)	Obiekt jest najniżej położoną w Polsce jaskinią lodową zlokalizowaną na terenie unikalnego dużego zespołu piaskowcowych skałek i rowów rozpadlinowych; Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego poczynił już starania o utworzenie tam użytku ekologicznego.
4	„Na Płonny”	Pomnik przyrody nieożywionej	Forma skałkowa	Obok Ścieszków Gronia (ok. 820 m.n.p.m.)	
5	„Skałka”	Pomnik przyrody nieożywionej	Forma skałkowa	Pomiędzy Ścieszków Groniem, a Gibasów Groniem (ok. 810 m.n.p.m.)	
6	„Jama Strzelista”, „Szczelina pod Wantą”, „Nora na Wantach”	Pomnik przyrody nieożywionej	Zgrupowanie jaskiń	Ścieszków Groń	
7	„Okno Zbójeckie”	Pomnik przyrody nieożywionej	Forma skałkowa	Powyżej Zakocierza	

Stosunkowo duża ilość propozycji nowych pomników przyrody nieożywionej wynika z dokładnego rozpoznania speleologicznego Beskidu Małego, natomiast istnieje konieczność rozpoznania walorów przyrodniczych starodrzewia w obrębie zabudowy siedliskowej, zadrzewień przydrożnych oraz terenów leśnych – w celu wyznaczenia ewentualnie nowych propozycji pomników przyrody ożywionej (grup drzew, drzew wolnostojących).

Na terenie gminy Łękawica zlokalizowana jest przyrodnicza ścieżka dydaktyczna "Osobliwości przyrody nieożywionej Beskidu Małego". Ścieżka prowadzi przez Góry Zasolskie, to znaczy wschodnią część Beskidu Małego. Początek trasy znajduje się w miejscowości Okrajnik (gmina Łękawica), skąd podchodzimy na pokryty polanami wierzchołek Ścieszków Gronia (779 m n.p.m.). Na jego zboczach znajduje się „Zamczysko” – zespół potężnych skał piaskowcowych z licznymi jaskiniami. Następnie szlakiem zielonym, prowadzącym przez lasy bukowe, ścieżka prowadzi na wschód, mijając zabytkową kapliczkę na Gibasów Groniu i do rezerwatu „Madohora”,

chroniącego fragment górskich borów świerkowych (nietypowo położonych na dość niskim szczycie). Stąd można dojść bez szlaku do doliny potoku Dusica, w której znajduje się Jaskinia Komonieckiego (olbrzymia sala z wodospadem przy wejściu) oraz liczne progi skalne i wodospady. Zakończenie ścieżki jest w miejscowości Las.

4.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Łękawica wynosi ok. 2.545 ha (60,3 procentowy wskaźnik lesistości), z czego Lasy Państwowe zajmują ok. 1.982 ha, natomiast niepaństwowe ok. 563 ha.

Na terenie gminy działa 10 wspólnot leśnych. Praktycznie cała powierzchnia leśna skupiona jest w obrębie partii grzbietowych i podszczytowych i stokowych pasm górskich, okalających teren Gminy:

- Kościelec i Jaworzyna część zachodnia,
- Ścieszków Groń Płonne część środkowa,
- Kocierz Moszczanicki, Kocierz Rychwałdzki i Okrajnik wschodnia w postaci dużych zwartych kompleksów leśnych.

Ponad 80% ogólnej powierzchni leśnej skupiona jest na terenie dwóch sołectw: Kocierz Moszczanicki i Kocierz Rychwałdzki gdzie występują główne kompleksy leśne.

Lasy Państwowe

Lasy Państwowe położone na terenie gminy Łękawica pozostają w administracji Nadleśnictwa Jeleśnia.

Nadleśnictwo Jeleśnia posiada aktualny Plan Urządzania Lasu na lata 2005-2014. W planie zostały określone strefy uszkodzeń z tytułu ujemnego oddziaływania przemysłu na środowisko leśne. Należy przyjąć, że szkodliwe oddziaływanie przemysłu na lasy niepaństwowe położone na terenie Gminy Łękawica (obręb ewidencyjny: Kocierz Rychwałdzki) jest analogiczne jak dla sąsiadujących z nimi lasów Skarbu Państwa – ww. obszar Gminy Łękawica należy zaliczyć do I strefy - słabych uszkodzeń przemysłowych. Stan zdrowotny lasów jest dobry. Nie występują masowe pojawy szkodników owadów pierwotnych i wtórnych. Stan sanitarny jest zadowalający i utrzymywany na dobrym poziomie w zakresie dotyczącym drzewostanów. Posusz usuwany jest na bieżąco podobnie jak złomy i wywroty.

Lasy gminy Łękawica podobnie jak lasy Nadleśnictwa Jeleśnia należy zaliczyć do III kategorii, małego zagrożenia pożarowego. Lasy są w większości niedostępne dla pojazdów straży przeciwpożarowej.

Lasy niepaństwowe

Specyficzną cechą lasów niepaństwowych Gminy Łękawica, oprócz bardzo dużego rozdrobnienia własnościowego, silnego przemieszania z obszarami Lasów Państwowych, jest znaczny udział lasów należących do wspólnot leśno-gruntowych 168 ha —29,8%.

Tabela 4 Struktura własnościowa lasów na terenie gminy Łękawica

Lp.	Gmina	Powierzchnia Lasów Państwowych (ha)	Powierzchnia lasów niepaństwowych (ha)	
1	Łękawica	1982	563	
			Lasy prywatne 395	Lasy wspólnot leśnych 168

Źródło: Sprawozdanie L-03, Starostwo Powiatowe w Żywcu

Lasy omawianego obszaru spełniają funkcje ochronne: wodochronne i glebochronne. Jednak ze względu na brak stosownych dokumentów całość omawianych lasów należy uznać za gospodarcze.

Powierzchniowo dominują (w skali Nadleśnictwa):

- las górski (LG): 72% powierzchni leśnej,
- las mieszany górski (LMG): 20% powierzchni leśnej,
- bór mieszany górski (BMG): 5% powierzchni leśnej.

natomiast procentowy udział gatunków drzew panujących w drzewostanach przedstawia się następująco:

- świerk: 69,8%,
- buk: 20%,
- jodła: 8%.

Przeciętny wiek drzewostanów w lasach nadleśnictwa wynosi około 70 lat, miąższość drewna – 281 m³/ha, a przyrost masy drewna – 4,0 m³/ha/rok.

W 2013 roku opracowano Uproszczony plan urządzania lasu dla lasów stanowiących własność osób fizycznych i wspólnot gruntowych położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Kocierz Moszczanicki i Kocierz Rychwałdzki, zlokalizowanych na terenie Gminy Łękawica z okresem obowiązywania od 1 stycznia 2014 do 31 grudnia 2023 roku.

Zgodnie z art. 5 ust.1 ustawy o lasach nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta. W drodze stosownych porozumień Starosta Żywiecki powierzył nadzór nad lasami wsi Kocierz Moszczanicki i Kocierz Rychwałdzki Nadleśniczemu nadleśnictwa Jeleśnia.

Lasy gminy Łękawica znajdują się w I strefie - słabych uszkodzeń przemysłowych. Lasy te zaliczone zostały do III kategorii – małego zagrożenia pożarowego.

Obszar objęty Planem dotyczy wsi Kocierz Moszczanicki i Kocierz Rychwałdzki teren ten obejmuje:

- powierzchnię zalesioną – 141,53 ha,
- powierzchnię niezalesioną – 8,02 ha.

Aktualne użytkowanie lasu przedstawia się zastępująco:

- użytkowanie rębne 13,27 ha,
- użytkowanie przerębne 125,98 ha w tym,

- trzebieże wczesne 1,05 ha,
- trzebieże późne 124,93 ha.

Znacznym zagrożeniem dla lasów znajdujących się na terenie gminy jest zaśmiecanie oraz zwiększony ruch pojazdów. Dlatego też należy podjąć działania wspólne z właścicielami lasów oraz Nadleśnictwami zmierzające do ograniczenia szkód powodowanych w lesie. Nierzadko jedynym wyjściem jest zainstalowanie systemu monitoringu w lasach. Ponadto w celu ograniczenia szkód powodowanych przez ludzi należy prowadzić szeroko zakreśloną edukację ekologiczną w formie szkoleń, konferencji i konkursów ekologicznych. Dodatkowym atutem wspierającym edukację ekologiczną mogą być elementy infrastruktury informujące o walorach przyrodniczych i siedliskowych, a także ścieżki edukacyjno- rekreacyjne.

4.3 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z zapisów art. 26 oraz art. 109 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013, poz. 1232) przy czym prowadzenie okresowych badań, jakości gleby i ziemi należy do zadań własnych starosty.

Szczegółowymi badaniami potwierdzonymi odpowiednią dokumentacją należy każdorazowo objąć obszary, na których doszło do awarii i niekontrolowanej emisji oraz migracji zanieczyszczeń do gleb.

Zróżnicowane warunki środowiska przyrodniczego gminy Łękawica sprawiają, że przydatność terenów gminy dla gospodarki rolnej jest również zróżnicowana.

Najkorzystniejsze pod tym względem są tereny położone w południowej części gminy w dolinie Łękawki. Występują tu gleby typu mad i gleby brunatne o najwyższej w skali gminy przydatności rolniczej (gleby III i IVa klasy bonitacyjnej).

W przeważającej większości grunty orne na terenie gminy zaliczone są do IV klasy bonitacyjnej, natomiast wśród użytków zielonych dominuje klasa V.

Ze względu na przydatność rolniczą gleby podzielone zostały na następujące kompleksy:

- kompleks pszenno-górski o glebach klasy III i IVa,
- kompleks zbożowo-pastewny o glebach klasy IV, lokalnie IIIB i V,
- kompleks trwałych użytków zielonych o glebach IV, V i VI,

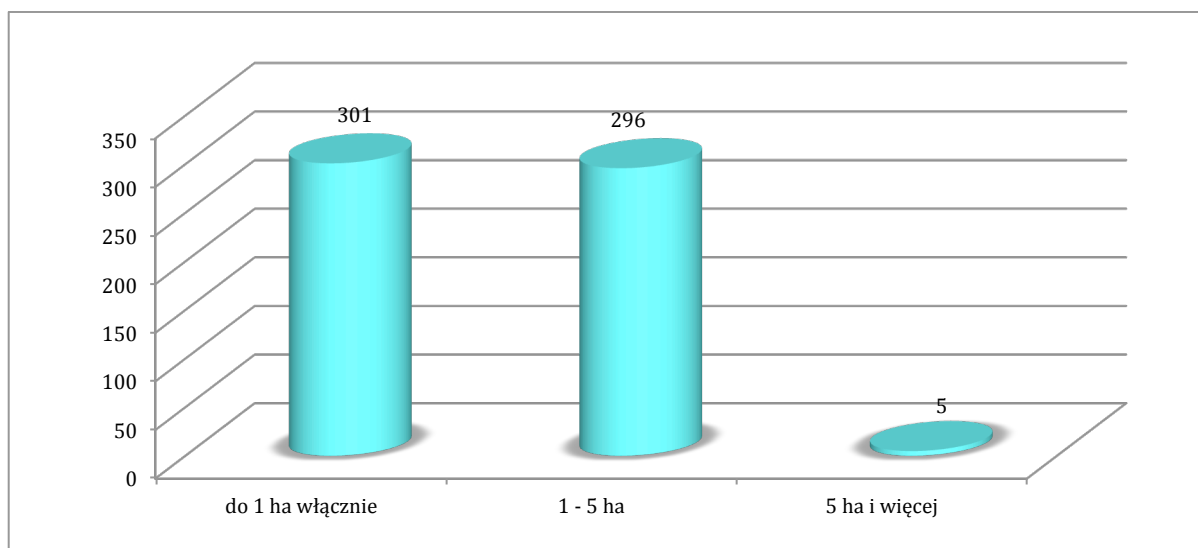
Gmina Łękawica zajmuje obszar 4.223 ha. Największą powierzchnię w gminie zajmują lasy i grunty leśne (lesistość w gminie wynosi 60,3%), użytki rolne zajmują 27% powierzchni gminy.

Pozostały obszar zajmują tereny pozostałe i nieużytki, w tym zainwestowane. Stanowią one 12% całego obszaru gminy.

Na terenie gminy Łękawica użytkowanych rolniczo jest 1.153 ha ziemi, z czego największy odsetek stanowią grunty orne 534 ha stanowiące 46% powierzchni użytkowanej rolniczo. Duży odsetek stanowią także łąki 424 ha i pastwiska 189 ha to jest 53% powierzchni użytkowanej rolniczo.

W rolnictwie dominują gospodarstwa indywidualne, według danych ze Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku wynika iż grunty w gospodarstwach to 1.236 ha. Na terenie gminy funkcjonują 602 gospodarstwa, wynika z tego iż średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 2,05 ha. W 383 gospodarstwach prowadzona jest produkcja rolnicza, co oznacza iż w 36,3% gospodarstw nie prowadzi się działalności rolniczej.

Strukturę wielkościową gospodarstw zestawiono na wykresie zamieszczonym poniżej.

Rysunek 4 Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych na terenie gminy Łękawica

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Spisu Rolnego 2010

Grunty pod zasiewami występują w 122 gospodarstwach o łącznej powierzchni 78,06 ha. W 348 gospodarstwach są użytki rolne w dobrej kulturze, w 5 gospodarstwach prowadzi się uprawy trwałe, w 12 gospodarstwach grunty są ugorowane lub przeznaczone na uprawy zielone, w 78 gospodarstwach prowadzi się uprawę ogrodów przydomowych, w 292 gospodarstwach występują łąki, a w 16 pastwiska.

Powierzchnia zasiewów wynosi 78,06 ha, z czego 41,50 ha obsiewa się zbożami, 0,99 ha roślinami przemysłowymi, a na 23,64 ha sadi się ziemniaki.³

Według Spisu Rolnego na terenie gminy Łękawica w 223 gospodarstwach hoduje się zwierzęta gospodarskie, są to głównie:

- bydło – w 45 gospodarstwach 76 sztuk,
- trzoda chlewna – w 17 gospodarstwach 23 sztuki,
- konie w 19 gospodarstwach 26 sztuk,
- drób w 191 gospodarstwach 2.562 sztuk.⁴

W 108 gospodarstwach rolnicy pracują z pomocą ciągników, w sumie podczas Spisu Rolnego zewidencjonowano ich 116 sztuk.

W 78 gospodarstwach stosowane są nawozy mineralne, w tym azotowe w 56 gospodarstwach, fosforowe w 3 gospodarstwach, potasowe w 8 gospodarstwach, wieloskładnikowe w 39 gospodarstwach oraz w 18 gospodarstwach prowadzi się wapnowanie gleb.

Dotychczasowe użytkowanie terenu gminy związanego z rolnictwem jest zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi. Rozwój gospodarczy opiera się głównie na wykorzystaniu zasobów lokalnych. Rolniczy charakter gminy sprzyja kształtowaniu się najbardziej odpowiedniego dla zachowania walorów środowiska przyrodniczego kierunku zagospodarowania powierzchni. Jednakże w porównaniu do lat poprzednich widoczna jest tendencja do coraz częstszego zaniechania działalności rolniczej przez mieszkańców gminy

³ Spis Rolny 2010

⁴ Spis Rolny 2010

i utrzymania ze źródeł w sąsiadujących z gminą większych ośrodkach przemysłowo-usługowych takich jak Żywiec czy Bielsko – Biała.

Coraz większy w porównaniu do lat poprzednich odsetek gruntów ornych jest obecnie odłogowany, co widać w użytkowaniu powierzchni gminy. Mieszkańcy przejawiają tendencję do zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, głównie na zabudowę mieszkaniową.

Obowiązek prowadzenia monitoringu, obserwacji zmian i oceny jakości gleby i ziemi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z zapisów art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Kryteria oceny określone są na podstawie delegacji w art. 105 cytowanej ustawy, w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz. 1359). Zakres badań „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” określają trzyletnie Programy Państwowego Monitoringu Środowiska.

Badania gleb na obszarze powiatu prowadzone są w oparciu o „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Na terenie powiatu żywieckiego w ramach monitoringu przebadano 2 próbki gleb z terenów użytkowanych rolniczo.

Badania nie zostały przeprowadzone na terenie gminy Łękawica, najbliższe badane punkty mieściły się na terenie Żywca i Węgierskiej Górki. Wyniki badań wskazują na nieznaczne przekroczenia wartości kadmu i cynku oraz wyraźnie przekroczona zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych WWA₉ na terenie Żywca.⁵

Wyniki badań pobranych próbek nie reprezentują stanu gleb na terenie gminy Łękawica, pokazują jednak jak wygląda stan gleb w bliskiej odległości od zakładów produkcyjnych zlokalizowanych w Żywcu oraz wśród koncentracji ruchu komunikacyjnego.

Na terenie gminy Łękawica nie było wykonywanych badań gleb, na podstawie wykonanych przez IUNG badań w latach 2010-2012 można przypuszczać, iż zawartości metali ciężkich i pierwiastków śladowych oraz w szczególności węglowodorów aromatycznych są niższe niż na terenie Żywca i gleby kwalifikują się do wszelkich upraw.

Biorąc pod uwagę fakt braku kontroli zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo istnieje pilna potrzeba wykonania kolejnych okresowych tego typu badań.

4.4 Ochrona zasobów geologicznych

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

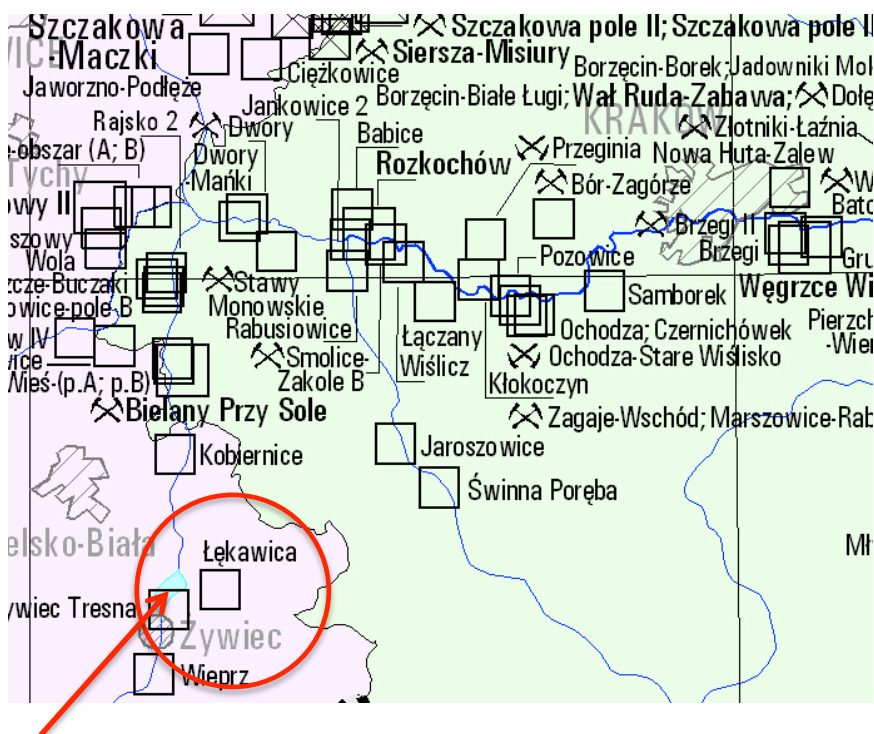
Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2011 r. Nr 163, poz. 981). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

W 2012 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski. Surowce mineralne występujące na analizowanym terenie to:

- złoża kruszyw naturalnych piasków i żwirów w złożach:
  - a. Łękawica - wstępnie rozpoznane złożo o zasobach geologicznych bilansowych 2.343 tys. ton,

⁵ Monitoring chemizmu gleb Polski, 2012

- b. Łękawica I – złożę o wydobyciu zaniechanym, o zasobach geologicznych bilansowych 216 tys. ton,
- c. Łękawica II –szczegółowo rozpoznane złożę o zasobach geologicznych bilansowych 92 tys. ton.

lokalizacja gminy Łękawica

Rysunek 5 Rozmieszczenie surowców okruchowych

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, dane według stanu na dzień 30 grudnia 2012 roku

W dolinie rzeki Kocierzanki występują także nieudokumentowane złoża surowców skalnych średniej jakości takich jak żwiry rzeczne i gliny, natomiast w Łysinie pokłady piaskowca.

Aktualnie na terenie gminy Łękawica nie jest prowadzona eksploatacja żadnych kopalni.

4.4.1 Osuwiska

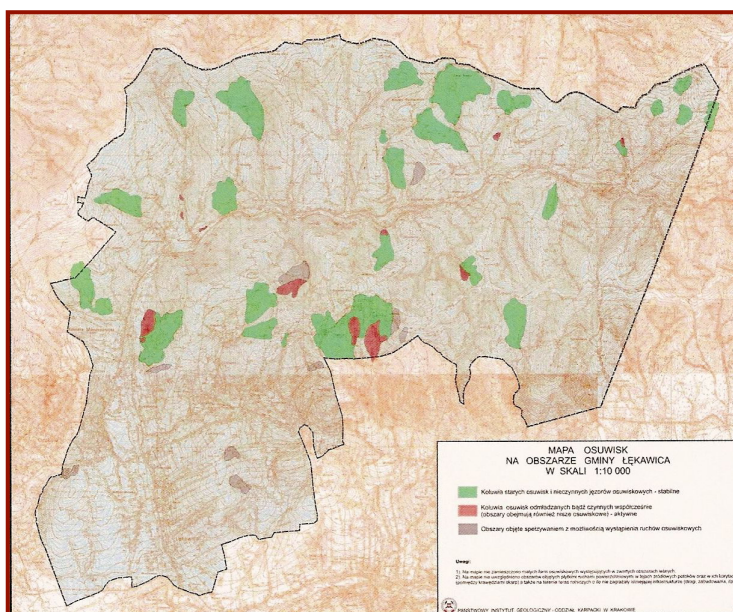
Od 2003 roku realizowany jest projekt o znaczeniu ogólnopaństwowym pn.: System Ostry PrzeciwOsuwiskowej. Jest on realizowany w trzech etapach. Podstawowym celem Systemu jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi oraz założenie systemu monitoringu wglębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach. Wyniki projektu mają pomóc w zarządzaniu ryzykiem osuwiskowym, czyli w ograniczeniu w znacznym stopniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Jest to obecnie jeden z najważniejszych projektów geologicznych realizowanych w Ministerstwie Środowiska, którego wyniki będą miały duży wpływ na gospodarkę i finanse państwa polskiego z jednej strony, a z drugiej - na aspekty społeczno - ekonomiczne. Planowany czas realizacji projektu wynosi 9 lat. Zakończenie jest przewidziane na 2016 r. Projekt ma za zadanie wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu

obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych ziemi wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń.⁶

Gmina Łękawica ze względu na budowę geologiczną narażona jest na powstawanie osuwisk. Na terenie gminy Łękawica występują następujące typy obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych:

- koluwia starych osuwisk i nieczynnych jęzorów osuwiskowych – stabilne,
- koluwia osuwisk odmładzanych bądź czynnych współcześnie – aktywne,
- obszary objęte spełzywaniem z możliwością wystąpienia ruchów osuwiskowych (predisponowane do powstawania osuwisk).

Rysunek 6 Lokalizacja osuwisk na terenie gminy Łękawica

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łękawica, 2012

Gmina Łękawica w 2010 roku otrzymała dotację w wysokości 9.882,00 zł na wykonanie kart rejestracyjnych osuwisk oraz w 2012 roku otrzymała dotacje w wysokości 42.100,00 zł na realizację dwóch zadań:

- opracowanie dokumentacji projektowo – budowlanej dla zadania pn.: „Wykonanie stabilizacji osuwiska w Łysinie”,
- opracowanie dokumentacji projektowo – budowlanej dla zadania pn.: „Zabezpieczenie osuwiska w Kocierzu Moszczanickim”.

W 2013 roku dokonano stabilizacji osuwiska w Łysinie za kwotę 99.712,75 zł z czego 97.222 zł pochodziło z dotacji z rezerwy celowej budżetu państwa i zabezpieczenia osuwiska w Kocierzu Moszczanickim za kwotę 145.278,41 zł w tym 145.278,00 zł z dotacji z rezerwy celowej budżetu państwa.

Osuwiska stabilne lub nieczynne nie powodują bezpośredniego zagrożenia dla terenów istniejącej i planowanej zabudowy, jednak przy sporządzaniu projektu budowlanego i określaniu sposobu posadowienia budynku należy zwrócić uwagę na możliwość aktywizacji procesów osuwiskowych.

⁶ na podstawie danych zamieszczonych na www.geoportal.pgi.gov.pl

Na terenach o predyspozycjach do powstawania różnego typu osuwisk prowadzenie robót ziemnych zwłaszcza u podstawy stoku stanowi potencjalne zagrożenie uruchomienia procesów osuwiskowych.⁷

5 Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

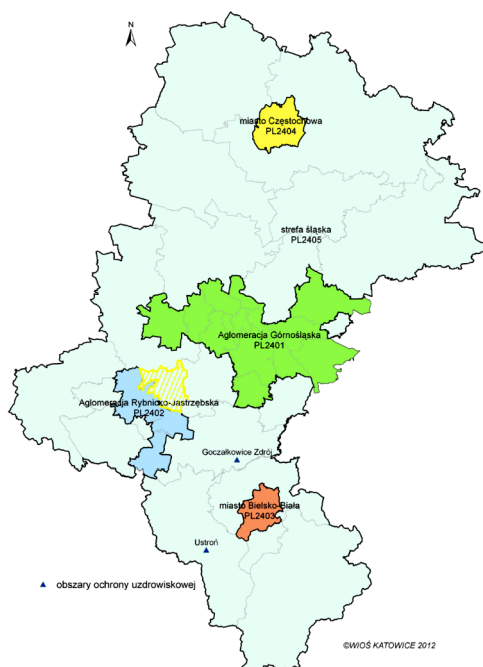
5.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

Do głównych przyczyn zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Łękawica należą:

- emisja z pieców opalanych węglem,
- spalanie etylin i oleju napędowego przy trasach komunikacyjnych,
- działalność usługowa i produkcyjna.

Na terenie samej gminy nie ma większych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gmina jest jednak narażona na zanieczyszczenia pochodzące z zewnątrz. Jakość powietrza pogarsza bliskość aglomeracji śląskiej oraz wpływ zanieczyszczeń transgranicznych z Zagłębia Ostrawsko – Karwińskiego. Położenie części gminy w dolinie rzeki powoduje niekorzystne warunki klimatyczne, będące przyczyną zatrzymywania się tutaj zanieczyszczeń atmosfery.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2012 roku pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2012 rok” oraz „Stan Środowiska w województwie śląskim w 2012 roku”.

Rysunek 7 Podział na strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza na terenie województwa śląskiego

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach

⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łękawica, 2012

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914).

Klasyfikacja stref wykonywana jest co roku na podstawie oceny poziomu substancji w powietrzu, a jej wynikiem jest określenie jednej klasy strefy ze względu na ochronę zdrowia i jednej klasy ze względu na ochronę roślin (z wyjątkiem stref grodzkich). Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie najwyższych stężeń na obszarze każdej strefy, następnie określa się klasę wynikową dla danej strefy.

Zgodnie z podziałem gmina Łękawica oraz cały powiat żywiecki należy do strefy śląskiej.

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęta:

- benzen,
- dwutlenek azotu,
- dwutlenek siarki,
- tlenek węgla,
- ozon,
- pył zawieszony PM₁₀,
- pył zawieszony PM_{2,5},
- arsen,
- benzo(α)piren,
- ołów,
- kadm,
- nikiel.

Na obszarze gminy Łękawica nie ma punktów pomiarowych, najbliższe położone punkty zlokalizowane są w Żywcu przy ulicy Kopernika i przy ulicy Słowackiego. W związku z tym stan powietrza na obszarze gminy Łękawica zostanie przedstawiony na podstawie danych ze stacji pomiarowych ulokowanych w Żywcu. Niemniej jednak mimo, iż Łękawica położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie do miasta Żywca należy sądzić iż stan powietrza, szczególnie w obszarze górskim jest lepszy niż na terenie Żywca.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **klasa B** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny lub docelowy powiększony o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wartości średnie stężeń **pyłu PM₁₀** w 2012 roku wyniosły (wartość dopuszczalna 40 µg/m³) w strefie śląskiej od 30 do 51 µg/m³. W porównaniu do 2011 roku stężenia średnie roczne w strefie śląskiej zmniejszyły o 7%, na terenie miasta Żywiec ul. Kopernika o 25% i ul. Słowackiego o 33%.

Średnioroczne stężenia **benzo(a)pirenu** na wszystkich stanowiskach w strefie śląskiej zostały przekroczone i wyniosły (wartość docelowa 1 ng/m^3) od 3,4 do $10,5 \text{ ng/m}^3$.

Średnie stężenia **benzenu** nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego ($5 \text{ } \mu\text{g/m}^3$) na żadnym stanowisku pomiarowym, średnie wartości wynosiły od 59% do 98% poziomu dopuszczalnego.

W porównaniu do 2011 roku, obniżenie wartości średniorocznych odnotowano w Żywcu o 34%.

Średnie roczne stężenia arsenu, kadmu, i niklu wynosiły odpowiednio:

- od 23% do 38% poziomu docelowego (6 ng/m^3) - dla arsenu,
- od 8% do 34% poziomu docelowego (5 ng/m^3) - dla kadmu,
- od 5% do 10% poziomu docelowego (20 ng/m^3) - dla niklu.

Średnie roczne stężenia **arsenu, kadmu, i niklu** w porównaniu do 2010 roku w 2012 roku stężenia arsenu obniżyły się na większości stanowisk, najwięcej w Żywcu o 44%. Stężenie kadmu na stanowiskach w Żywcu obniżyło się o 60%. Stężenie niklu spadło w Żywcu o 11%.

Średnie roczne stężenia **ołowiu** wyniosły Od 3% (Żywiec) do 11% (Katowice) poziomu dopuszczalnego ($0,5 \text{ } \mu\text{g/m}^3$).

Wartości średnie **dwutlenku azotu** nie przekroczyły wartości dopuszczalnej $40 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ i mieściły się w zakresie 41% - 98% poziomu dopuszczalnego.

Maksymalne stężenia **tlenku węgla** nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego ($10000 \text{ } \mu\text{g/m}^3$) na żadnym ze stanowisk i wynosiły od 39% do 86% wartości dopuszczalnej.

Klasyfikacja strefy śląskiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych pod kątem ochrony zdrowia dla:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C :
  - dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu,
  - dla ozonu w strefie śląskiej oraz klasa D₂, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego,
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
  - dla dwutlenku azotu,
  - dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.
- ze względu na ochronę roślin:
  - klasa C i D₂ - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł $18573 \text{ (} \mu\text{g/m}^3 \text{)*h}$,
  - klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki.

Przyczynami stwierdzonych przekroczeń pyłu PM₁₀ w punktach monitoringowych w pobliżu granic gminy były:

- niekorzystne warunki klimatyczne (S₁₅),
- oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni elektrowni zlokalizowanych w pobliżu stacji (S₃),
- oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków (S₅),
- szczególne lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń (S₁₄).

Przyczynami stwierdzonych przekroczeń benzo(a)pirenu w punktach monitoringowych w pobliżu granic gminy były:

- oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni elektrowni zlokalizowanych w pobliżu stacji (S3),
- oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków (S5),
- szczególne lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń (S14),
- niekorzystne warunki klimatyczne (S15).

Do opracowania programów ochrony powietrza (POP) zostały zakwalifikowane wszystkie strefy województwa śląskiego - dla kryterium ochrony zdrowia.

5.1.1 System gazowniczy

Obecnie Gmina Łękawica nie jest zgazyfikowana. Mieszkańcy z terenu gminy w gospodarstwach domowych korzystają wyłącznie z butli gazowych. Gmina planuje budowę sieci gazowej po 2015 roku.

5.1.2 System elektroenergetyczny

Cała gmina Łękawica wyposażona jest w sieć energetyczną rozdzielczą kablowo-napowietrzną średniego i niskiego napięcia wraz z stacjami transformatorowymi. Wykaz stacji transformatorowych zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5 Stacje transformatorowe

Zainstalowany	Nr
Kocierz Miasteczko	359
Kocierz Podbrzeziny	640
Kocierz Skalisko	645
Kocierz Ujęcie Wody	126
Łękawica Przekątnik	806
Łysina 1	139
Łękawica Oczyszczalnia	832
Łękawica 2 Wieś	137
Kocierz Domki Letniskowe	626
Łękawica 2 Za Wodą	345
Łękawica Bar	636
Łękawica Dyrzy	638
Łękawica Kościół	639
Łękawica Magdziakówka	637
Łękawica 1 POM	136
Kocierz 4 Walaszki	143
Kocierz 1	140
Kocierz 2 Koralówka	141
Okrajnik 4 Sklep	616

Kocierz Górki	380
Okrajnik 5 Palarzówka	617
Kocierz Dutkówka	653
Okrajnik 2 Bar	612
Okrajnik Osiedle	565
Kocierz 3 Pod Borem	641
Kocierz 5 Tartak	144
Kocierz 6 Dół	145
Okrajnik POM	753
Okrajnik 1	138
Kocierz 7 Leśniczówka	146
Okrajnik Podbrzeziny	613
Kocierz 3 Szkoła	142

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łękawica, 2012

Głównymi odbiorcami są odbiorcy indywidualni oraz działalność gospodarcza. Istniejąca sieć pokrywa niemalże w 100% wszystkie potrzeby gminy. Dla nowych rejonów urbanizacji i grup odbiorców niezbędna będzie rozbudowa istniejących sieci 15 kV. Istniejące stacje transformatorowe są niedociążone, a więc posiadają rezerwę mocy dla zasilania nowo zagospodarowanych terenów.

Niektóre istniejące przebiegi linii elektroenergetycznych nie są wytyczone w liniach rozgraniczających działek własnościowych, co bezpośrednio wpływa na obniżenie jakości i wartości budowlanej tych terenów.

Problemem dodatkowym jest sposób przesyłania mocy na niskim napięciu związany często ze spadkami napięć, które wynikają ze zbyt małych przekrojów przewodów w liniach niskiego napięcia.

5.1.3 System ciepłowniczy

System ciepłowniczy nie występuje na terenie gminy Łękawica. Potrzeby z zakresu centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej oraz technologii obiektów użyteczności publicznej, zakładów wytwórczo – usługowych oraz budownictwa mieszkaniowego na terenie Gminy Łękawica zaspokajane są z kotłowni lokalnych. W większości budynków mieszkalnych funkcjonują urządzenia grzewcze o przestarzałej konstrukcji jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do spalania, o sprawności średniorocznej wynoszącej ok. 50%. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej, jakości węgiel niesortymentowy.

5.1.4 Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń na terenie gminy Łękawica

Źródłem emisji zanieczyszczeń liniowych jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych oraz w maszynach rolniczych. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych,
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg,

- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni,
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników,
- rodzaj paliwa,
- płynność ruchu,
- ścieranie jezdni, opon i hamulców,
- unoszenia drobin pyłu w wyniku wzniesienia go z powierzchni na skutek ruchu pojazdów (emisja wtórna).

Charakterystycznymi elementami sieci drogowej gminy jest:

- dobrze rozbudowana sieć komunikacyjna zapewniająca dogodne połączenia z ośrodkami miejskimi - Żywcem, Bielskiem-Białą, Katowicami oraz miejscowościami turystycznymi Beskidów
- bliskie położenie gminy w stosunku do budowanej trasy tranzytowej S-69 łączącej miasto Bielsko-Białą z granicą państwa w Zwardoniu.

Przez teren gminy przebiegają:

- dwie drogi wojewódzkie:
  - DW946 Żywiec – Sucha Beskidzka,
  - DW781 Zator – Andrychów – Łękawica.
- drogi powiatowe:
  - 1409 S - Okrajnik – Łysina o długości 2,05 km,
  - 1410 S Kocierz Rychwałdzki – Zakocierz o długości 4,5 km,
  - 1413 S - Moszczanica - Gilowice - Ślemień – Lachowice o długości 2,895 km,
  - 1412 S - Łękawica - Rychwałd - Pewel Mała o długości 2,0 km,
- drogi gminne o długości 100 km,
- drogi gminne publiczne o długości 20,4 km.
- drogi wewnętrzne i leśne w przeważającej części utwardzone.

Łączna długość sieci drogowej na terenie gminy Łękawica wynosi:

- drogi wojewódzkie – około 14 km,
- drogi powiatowe – około 12 km,
- drogi gminne – około 120 km,
- drogi gminne wewnętrzne i leśne o długości około 70 km.

Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania, budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg są następujące organy:

- dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, który wykonał w ostatnich latach:
  - zabezpieczenie osuwiska w Kocierzu Moszczanickim (rejon ulicy Miasteczkowej) oraz remont mostu w ciągu drogi wojewódzkiej DW946 Żywiec – Sucha Beskidzka.
- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg, który w ostatnich latach wykonał na terenie gminy Łękawica,

- remont uszkodzonego mostu drogowego w ciągu DP nr 1410 S w km 2+377 w m. Kocierz Rychwałdzki- Zakocierz – koszt 536.763,88 zł finansowany z budżetu Państwa w kwocie 531.228,00 zł oraz budżetu Powiatu w kwocie 5.535,88 zł,
- aktualnie trwają prace na drodze powiatowej 1413 S na odcinku Łękawica – centrum Gilowic.
- dróg gminnych – wójt gminy.

Utrzymanie dróg we właściwym stanie technicznym, daje możliwość szybkiego i dogodnego komunikowania się. Stanowiąc podstawę do podnoszenia atrakcyjności terenu gminy, wymaga ciągłego utrzymywania wszystkich dróg na odpowiednim poziomie technicznym oraz podnoszenia ich parametrów technicznych i dostosowywania do standardów europejskich.

Źródłem emisji tlenu węgla są w większości samochody osobowe. W ramach ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu zarządcy dróg na bieżąco prowadzą prace modernizacyjne.

5.1.5 Niska emisja komunalna

Niska emisja komunalna to emisja szkodliwych gazów pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób najczęściej węglem tanim, a więc o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych. W miejscowościach o słabej wentylacji takich jak Łękawica niska emisja jest główną przyczyną powstawania smogu, który zwiększa zachorowalność oraz śmiertelność związaną z chorobami układu krążenia i oddychania.

Gmina Łękawica w latach poprzednich dokonała termomodernizacji i zamiany tradycyjnych kotłów węglowych na kotły ekologiczne w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej takich jak:

- Szkoła Podstawowa w Okrajniku,
- Szkoła Podstawowa w Łękawicy,
- Gimnazjum i hala sportowa w Łękawicy,
- Urząd Gminy w Łękawicy
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łękawicy,
- Budynek komunalny w Łysinie,
- Dom Wiejski w Kocierzu Rychwałdzkim,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kocierzu Moszczanickim,
- Szkoła Podstawowa w Kocierzu Moszczanickim.

W najbliższym czasie termomodernizacja i wymiana kotłów będzie prowadzona w pozostałych budynkach komunalnych Gminy. Na najbliższe lata planowana jest budowa energetycznie oszczędnego skrzydła „B” budynku Urzędu Gminy oraz montaż kolektorów słonecznych do podgrzewu ciepłej wody użytkowej.

Właściciele budynków mieszkalnych aktualnie wymieniają stare nieekologiczne kotły węglowe na kotły ekologiczne we własnym zakresie. Na najbliższe lata gmina Łękawica planuje dokonanie naboru uczestników i opracowanie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie gminy Łękawica oraz jego realizację ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Katowicach.

Na terenie gminy Łękawica głównym emitorem zanieczyszczeń powietrza jest sektor komunalno –bytowy: lokalne kotłownie, punkty i zakłady usługowe oraz gospodarstwa indywidualne (tzw. niska emisja) .

W związku z tym, że Gmina Łękawica to głównie zabudowa jednorodzinna, dominują źródła emitujące specyficzne substancje (SO_2 , NO_x , CO , CO_2 , benzo(a)piren, pył, sadza) podczas niepełnego spalania paliw w przestarzałych typach kotłów lub w paleniskach indywidualnych.

Przeprowadzona analiza stanu zanieczyszczenia powietrza wykazała, że na terenie gminy Łękawica w celu zmniejszenia emisji i imisji wskazane są działania dążące do poprawy czystości atmosfery. W związku z zaostrzeniem się przepisów ochrony środowiska oraz w interesie mieszkańców działania te należałoby przeprowadzić w następujących kierunkach poprzez wdrożenie niżej wymienionych celów:

- systematyczna poprawa jakości powietrza na obszarze gminy,
- opracowanie planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz jego sukcesywne wdrażanie,
- opracowanie i wdrożenie strategii zmniejszania stężenia pyłów drobnych PM_{10} , benzo(a)pirenu oraz ozonu przyziemnego w powietrzu,
- zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii,
- wspieranie i promocja ekologicznych nośników energii,
- wymiana konwencjonalnie opalanych pieców węglem na ogrzewania gazowe lub inne przyjazne środowisku nośniki energii zarówno w obiektach publicznych, jak mieszkaniach prywatnych,
- wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wspieranie i promowanie korzystania z materiałów energooszczędnych w budownictwie przez mieszkańców,
- kontynuowanie prac termomodernizacyjnych na terenie gminy,
- intensyfikację działań związanych z modernizacją dróg.

Władze gminy Łękawica podpisały porozumienie Wójtów i Burmistrzów na podstawie decyzji popartej uchwałą przyjętą 13 lutego 2013 r. w zakresie przystąpienia do projektu City_SEC współfinansowanego w ramach programu Intelligent Energy Europe. Plan Działań na Rzecz Zrównoważonej Energii (SEAP) jest jednym z głównych elementów inicjatywy Unii Europejskiej – Porozumienie Burmistrzów.

Plan SEAP przedstawia strategię działania gminy w celu osiągnięcia założeń polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej, w tym redukcji emisji CO_2 .

Jednym z elementów programu jest wsparcie gmin i miast w stawianiu się członkami europejskiej inicjatywy Porozumienie Burmistrzów. W związku z przystąpieniem do Porozumienia gmina Łękawica dąży do ograniczenia emisji dwutlenku węgla i osiągnięcia efektywności energetycznej.

Zgodnie z przygotowanym planem poziom emisji CO_2 zostanie zmniejszony o 20% do 2020 roku w stosunku do roku bazowego (2005). Plan Działań na Rzecz Zrównoważonej Energii przygotowano na podstawie wyników inwentaryzacji energii przeprowadzonej w gminach dla projektu City_SEC. Inwentaryzacja bazowa została opracowana dla roku 2005 natomiast rokiem monitorowanym jest rok 2009.

Cel ten według założeń programowych zostanie osiągnięty poprzez:

- ograniczenie emisji w budynkach mieszkalnych (termomodernizacje, wymiana kotłów, zmiana paliwa),
- ograniczenie emisji w budynkach użyteczności publicznej i gminnych (promowanie OZE, montaż solarów),
- działania edukacyjne i organizacyjne (materiały promocyjne, zielone zamówienia, spotkania konsultacyjne).

Program ISAP przygotowany w ramach projektu City_SEC jest dokumentem gminnym o charakterze strategicznym, który będzie realizowany przez gminą Łękawica do 2020 roku.

5.2 Gospodarka wodno – ściekowa

5.2.1 Jakość wód powierzchniowych

Podstawowym dokumentem określającym zasady racjonalnej polityki wodnej oraz wynikający z niej sposób gospodarowania wodami jest Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, zwana Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Ustalenia Dyrektywy zostały zaimplementowane do prawodawstwa polskiego głównie poprzez ustawę Prawo wodne (Dz. U. Nr 145, poz. 951 z późn. zm.) oraz związane z nią akty wykonawcze. Art. 155a ustawy Prawo wodne określa obowiązek badań i oceny jakości wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych WIOŚ w Katowicach opracował program badań na lata 2010–2012 (z uwzględnieniem zadań zaplanowanych do realizacji na lata 2013–2015), w ramach którego będą wykonane badania i ocena stanu rzek oraz badania i ocena potencjału ekologicznego i stanu chemicznego zbiorników zaporowych.

Rok 2010 był pierwszym rokiem realizacji pełnego 6-letniego cyklu monitoringowego. Badania prowadzono w sieci punktów monitoringu operacyjnego w jednolitych częściach wód zagrożonych nie osiągnięciem dobrego stanu. Badania w sieci monitoringu diagnostycznego zaplanowano na lata 2011–2012. Jedynie w tych punktach monitoringu diagnostycznego, w których w poprzednim cyklu badawczym odnotowano ponadnormatywne wartości substancji priorytetowych, prowadzono monitoring operacyjny ze względu na obecność tych substancji.

Zakres badań został opracowany na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. Nr 258, poz.1550).

Jakość wód powierzchniowych w 2012 roku badano pod względem:

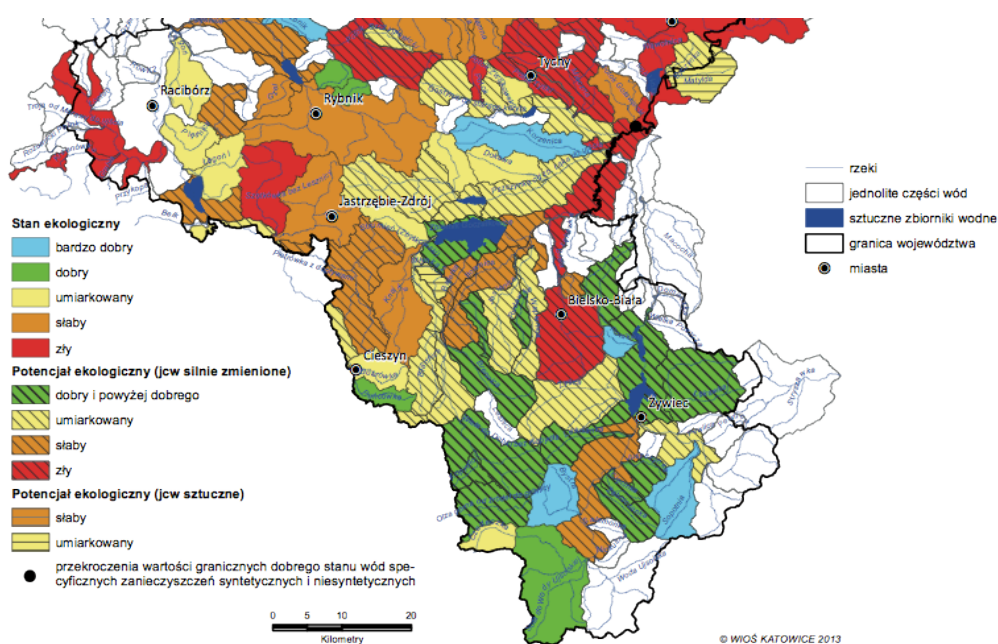
- potencjału ekologicznego i stanu chemicznego rzek w punktach pomiarowo – kontrolnych badanych w latach 2010-2012 – dokonano oceny rzek w punktach pomiarowo – kontrolnych monitoringu obszarów chronionych badanych w latach 2010-2012,
- potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2012 dokonano oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych na obszarach chronionych badanych w latach 2010-2012.

Na terenie gminy Łękawica nie zlokalizowano punktów monitoringowych potencjału ekologicznego, dlatego też do zobrazowania jakości wód powierzchniowych przedstawiono wyniki z punktów znajdujących się najbliżej obszaru gminy.

Pod uwagę wzięto punkt monitoringowy

- Łękawka - ujście do zbiornika Tresna

Rysunek 8 Ocena stanu/potencjału ekologicznego w jednolitych częściach wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2012

Źródło: <http://www.katowice.pios.gov.pl/monitoring/raporty/2012/raport2012>

Poniższa tabela zawiera wyniki oceny wód powierzchniowych w punkcie położonym najbliżej gminy Łękawica.

Tabela 6 Ocena wód powierzchniowych w punkcie pomiarowym Łękawka - ujście do zbiornika Tresna

Klasy badanych wskaźników	Ocena
Klasa elementów biologicznych	I
Klasa elementów hydromorfologicznych	II
Klasa elementów fizykochemicznych	I
Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	II ze względu na zawartość fluorków, cynku, miedzi i fenoli lotnych
Stan/potencjał ekologiczny w badanym punkcie i w obszarach chronionych	dobry i powyżej dobrego

Źródło: Monitoring wód powierzchniowych na terenie województwa śląskiego w latach 2010-2012, WIOŚ Katowice

Jak wynika z przytoczonej tabeli, stan czystości wód powierzchniowych w rejonie gminy Łękawica w porównaniu do wyników zestawionych w Aktualizacji Programu Ochrony środowiska z 2009 roku jest lepszy, zanieczyszczenie jest mniejsze, większość klas oceniono jako II i I natomiast w 2007 roku większość wskaźników w tym punkcie oceniono jako III.

Badania wód powierzchniowych przeprowadzono także pod kątem bytowania ryb oraz jakości wody do picia.

Pod uwagę wzięto punkty monitoringowe:

- Łękawkę - ujście do zbiornika Tresna,
- Kocierzankę – ujście do Łękawki.

Analizy wykazują, że wody dopływów rzeki Soły, w tym potoków Łękawka i Kocierzanka pod względem fizykochemicznym mieszczą się w I klasie czystości, jednak pod względem bakteriologicznym są to już wody pozaklasowe.

Sytuację najdobitniej ilustruje stan Kaskady rzeki Soły według badań posiadający potencjał ekologiczny dobry i bardzo dobry oraz przekroczone stężenia średnioroczne stanu chemicznego, w związku z tym stan jednolitych części wód oceniono jako zły. Takie rezultaty badań świadczą o decydującym wpływie na jakość wód zanieczyszczeń pochodzących z sektora komunalnego.

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych są tutaj:

- niezorganizowane zrzuty ścieków (na terenie części gminy brak jest całościowej sieci kanalizacyjnej stąd ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych),
- nawożenie pól uprawnych gnojowicą, które z czasem może spowodować znaczną eutrofizację wód.

Biorąc pod uwagę liczne inwestycje kanalizacyjne na terenie powiatu żywieckiego, w tym na terenie gminy Łękawica prognozuje się, iż dopływ zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł komunalnych będzie się w perspektywie czasowej zmniejszał.

5.2.2 Wody podziemne

W latach 2010-2012 badania w województwie w ramach sieci krajowej wykonywane były na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Państwowy Instytut Geologiczny. W roku 2010 badania prowadzone były w zakresie monitoringu diagnostycznego 1 raz w roku. W latach 2011-2012 prowadzony był monitoring operacyjny z częstotliwością 1 lub 2 razy w roku.

W latach 2010-2012 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadził uzupełniające badania w 12 jednolitych częściach wód podziemnych obejmujących wody podziemne Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, mających duże znaczenie dla zaopatrzenia ludzi w wodę do picia, badania te prowadzone były w środkowej i północnej części województwa śląskiego. W latach 2007 – 2009 i 2010-2012 badania wód podziemnych nie objęły zbiorników:

- GZWP nr 447 „Zbiornik warstw fliszowych Godula (Beskid Mały)”
- GZWP nr 446 „Dolina rzeki Soły”.

Na jakość wód podziemnych zasadniczo wpływa stan wód powierzchniowych, ze względu na brak warstwy izolacyjnej w stropie czwartorzędu i małą grubość pokrywy zwietrzelinowej na utworach fliszowych. W ten sposób wody podziemne nie mają naturalnej ochrony przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu. Stąd też główne zagrożenia wód podziemnych są takie same jak dla wód powierzchniowych.

Według klasyfikacji A. Mcioszczykowej wody podziemne GZWP nr 447 i 446 mieszczą się w I klasie i określone są jako wody czyste, nie wymagające uzdatniania lub łatwo nadające się do uzdatniania.

5.2.3 Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia

Zaopatrzenie w wodę odbywa się za pomocą gminnej sieci wodociągowej oraz indywidualnych wodociągów i ze studni.

Źródłem poboru wody dla potrzeb zaopatrzenia mieszkańców gminy Łękawica jest ujęcie wód powierzchniowych zlokalizowane na potoku Kocierzanka w miejscowości Kocierz Moszczanicki oraz wody podskórne.

W ten sposób zaopatrywane w wodę są wsie: Łękawica, Kocierz Moszczanicki i częściowo Okrajnik. Dla zabudowy rozproszonej oraz położonej w górnym biegu potoków istnieją ujęcia

lokalne w postaci studni przyzagrodowych. Planowana jest rozbudowa sieci wodociągowej, dla terenów zwartej zabudowy wzdłuż dolin wsi Łękawica, Okrajnik i Kocierz Moszczanicki.

W 2011 roku rozpoczęto realizację zadania pn. „Budowa zbiornika i rozbudowa sieci wodociągowej w gminie Łękawica” na terenie miejscowości Kocierz Moszczanicki, Okrajnik i Łękawica. Na koniec 2012 roku liczba mieszkańców uczestniczących w Inicjatywie Lokalnej zainteresowanych podłączeniem do sieci wodociągowej wyniosła 197 osób. Planowany termin zakończenia zadania to 2015 rok.

W 2012 roku rozpoczęto budowę sieci wod – kan na terenie sołectwa Okrajnik (termin zakończenia szacowany jest na 2015 rok).

Tabela 7 Parametry techniczne ujęcia wody na potoku Kocierzanka

Podstawowe obiekty ujęcia	3 ciągi rurek drenarskich ułożonych ze spadkiem $i=2\%$ pod dnem potoku o długości 12,0 m każdy
	próg piętrzący
Podstawowe obiekty ujęcia	pompownia I° w formie studzienki z kręgów żelbetowych wodomierz 100 MZ/JS40-800 mm filtry powolne 3 szt. o wydajności 5 dm ³ /s każdy
	pompownia II° z chlorownią jako budynek wolnostojący wyposażona w pompy i chlorator zbiornik przeciwwuderzeniowy rurociąg tłoczny zbiorniki wyrównawcze 2 szt., V=554 m ³ każdy sieć rozdzielcza
średni dobory pobór wody	180 m ³ /d
średni roczny pobór wody	57000 m ³ /d
wydajność ujęcia	20 m ³ /h
zasoby dyspozycyjne ujęcia	0,024 m ³ /s

Stan techniczny ujęcia jest dobry. Woda z ujęcia, po uzdatnieniu, jest na bieżąco badana. Wyniki wybranych badań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8 Wyniki badań, w zakresie fizyko-chemicznym, (wody po filtrach) z ujęcia wód powierzchniowych na potoku „Kocierzanka”, stan na dzień 27 listopada 2013 roku

L.P.	Wskaźniki, jakości wody	Jednostka	Wynik oznaczenia	Dopuszczalne wartości
1	Odczyn pH	pH	7.2	6,5 – 9,5
2	Przewodność elektryczna	uS/cm	147	< 2500
3	Mętność	NTU	0,37	< 1
4	Barwa	mg Pt/l	Mniejsze od 5	< 15
5	Zapach		1	1-5
6	Liczba bakterii z grupy coli	Jtk/100 ml	0	0

Źródło: ZUK Łękawica, 2013

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w przebadanym zakresie fizyko-chemicznym, badana woda odpowiada warunkom sanitarnym i może być używana do picia i na potrzeby gospodarcze.

W miejscowości Kocierz Moszczanicki funkcjonują dwa zbiorniki wyrównawcze wody pitnej dwukomorowe, żelbetowe, częściowo zagłębione i obsypane gruntem o pojemności 550 m³ każdy.

Obiekty usytuowane są na „Bednarzówce” w Kocierzu Moszczanickim. Zbiorniki magazynują wodę, która doprowadzana jest do gospodarstw domowych za pomocą sieci wodociągowej.

Do sieci wodociągowej według stanu na połowę 2013 roku przyłączonych jest około 700 budynków mieszkalnych, co stanowi 63% ogólnej liczby budynków.

Łączna długość czynnej sieci wodociągowej gminnej na połowę 2013 roku wynosi 52,95 km.

Oprócz wodociągu gminnego na terenie gminy istnieją wodociągi indywidualne, z których korzysta około 600 gospodarstw domowych. Zaznaczyć należy, że wiele gospodarstw domowych podłączonych jest do sieci gminnej wodociągowej oraz do prywatnej sieci wodociągowej. Szacuje się, że na terenie gminy nie posiada żadnej sieci wodociągowej ok. 8% gospodarstw domowych.

Stan techniczny istniejącej sieci wodociągowej wraz z przyłączami jest dobry, rurociągi wykonane są z materiału PEHD.

Tabela 9 Struktura zużycia wody na terenie gminy Łękawica

Wyszczególnienie	Jednostka	2009	2010	2011	2012
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	658	661	615	637
woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m ³	39,6	40,5	41,0	49,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	2267	2326	2325	2377
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	9,2	9,2	9,3	11,2
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	9,2	9,2	9,3	11,2

Źródło: GUS, 2012

Poza gospodarstwami domowymi do sieci wodociągowej podłączonych jest:

- 25 firm w tym: w Łękawicy – 19 firm, w Okrajniku – 2 firmy, w Kocierzu Moszczanickim – 4 firmy,
- 12 obiektów użyteczności publicznej, w tym: w Łękawicy 7, w Okrajniku - 2, w Kocierzu Moszczanickim - 3 obiekty.

Władze gminy od lat czynia starania w celu objęcia siecią wodociągową wszystkich mieszkańców gminy.

W miejscowości Kocierz Moszczanicki w 2012 roku wybudowany został zbiornik wody pitnej oraz wykonana została droga technologiczna, łączna wartość robót wykonanych wyniosła 758.014,52 zł. W miejscowości Okrajnik w 2012 roku wybudowano 132 mb sieci wodociągowej, koszt robót budowlanych wyniósł 25.205,00 zł.

W miejscowości Okrajnik trwa budowa sieci wodociągowej o długości 4.718,5 mb i pompowni, planowany koszt do końca 2013 roku to 282.000 zł, łączny koszt robót na terenie Okrajnika 1.199.219 zł, planowany termin do końca 2015 roku. W ramach tego zadania zostanie wybudowana pompownia wody w Okrajniku oraz zbiornik wody pitnej.

5.2.4 Odprowadzanie ścieków

Na obszarze gminy prowadzone są kompleksowe działania związane z gospodarką ściekową.

Od 2005 roku działa gminna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków z III stopniem oczyszczania ścieków (hydroponik) o przepustowości 600 m³/d.

Do oczyszczalni ścieki bytowe doprowadzane są grawitacyjnym kolektorem, jak również dowożone są pojazdami asenizacyjnymi – w części gospodarstw domowych i innych obiektach (które jeszcze nie zostały podłączone do sieci kanalizacyjnej lub ze względów techniczno-ekonomicznych nie zostaną podłączone) ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone.

Średnio na oczyszczalni powstaje około 380-400 ton osadów ściekowych rocznie, w związku z tym Gmina Łękawica rozważa zastosowanie innowacyjnego procesu suszenia osadów ściekowych.

Sukcesywnie rozbudowywana jest kanalizacja ścieków, a obecna długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 71,8 km.

W 2012 roku na terenie gminy Łękawica w miejscowościach Kocierz Moszczanicki i Kocierz Rychwałdzki wybudowano sieć kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 11,3 km oraz podłączono 90 gospodarstw domowych.

- w miejscowości Okrajnik w 2012 roku wybudowano 132 mb sieci kanalizacji sanitarnej, do końca 2013 roku planowane jest zakończenie budowy sieci w Okrajniku o długości 1.530 mb wraz z przepompownią ścieków. Finansowanie tego zadania pochodzi ze środków PROW oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, koszt realizacji wyniósł 576.443 zł. Planowany termin zakończenia całości zadania na terenie miejscowości Okrajnik wyznaczono na 2015 rok. Całkowita długość sieci zrealizowanej w ramach zadania wynosić będzie 6,8 km.
- w 2012 opracowano dokumentację do budowy sieci kanalizacji sanitarnej w przysiółku Górki,
- w 2013 roku zakończono I etap budowy systemu buforowego przy oczyszczalni ścieków w Łękawicy, koszt realizacji 938.490 zł.

Do uregulowania gospodarki ściekowej pozostanie jeszcze część miejscowości Łękawica, część Okrajnika, wieś Łysina oraz część wsi Kocierz Rychwałdzki i Kocierz Moszczanicki.

Gmina nie posiada systemu odprowadzania i podczyszczania wód deszczowych.

Podstawowym działaniem w zakresie ochrony wód jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód. Powinna być prowadzona kontrola stanu technicznego szamb, a po przyłączeniu posesji do sieci kanalizacyjnej - możliwie szybka ich likwidacja. Należy również propagować budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, na których obecnie nie przewiduje się budowy sieci kanalizacyjnej.

W rolnictwie głównie należy się skupić na stosowaniu najlepszych dostępnych praktyk rolniczych, co powinno również doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i jednocześnie ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Osobnym zagadnieniem jest budowa w gospodarstwach rolnych instalacji do bezpiecznego przechowywania nawozów naturalnych, tj. zbiorników na gnojowicę i gnojówkę oraz płyt obornikowych. Powyższą kwestię reguluje ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007 r., Nr 147, poz. 1033 z późn. zm.).

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Do końca 2010 r. powinny zostać osiągnięte następujące cele:

- wyposażenia aglomeracji powyżej 100 000 RLM w oczyszczalnię ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów do wartości nieprzekraczalnych 10 mg N/dm³ i 1 mg P/dm³ oraz niezbędna modernizacja i rozbudowa istniejącej w tych aglomeracjach sieci kanalizacyjnej,
- wyposażenia zakładów sektora rolno-spożywczego w oczyszczalnię ścieków zapewniające osiągnięcie wprowadzonych standardów emisji zanieczyszczeń.

W dniu 1 lutego 2011 r. została zatwierdzona przez Radę Ministrów Trzecia Aktualizacja KPOŚK (AKPOŚK 2010). Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK 2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji. Wartości inne niż terminy osiągnięcia efektów ekologicznych pozostały zgodne z dokumentem AKPOŚK 2009.

Aby zrealizować zapisane cele w KPOŚK niezbędne są działania w zakresie:

- rozbudowy i modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków,
- modernizacji istniejących i budowy nowych odcinków kanalizacji.

Gmina Łękawica sukcesywnie w miarę posiadanych i pozyskiwanych środków finansowych realizuje założenia AKPOŚK w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej.

Racjonalizacja użytkowania wody będzie realizowana zgodnie z hierarchią ważności wykorzystania wód przez różnych użytkowników gospodarczych. W pierwszej kolejności realizowane są potrzeby gospodarki komunalnej (woda pitna), a następnie przemysłu spożywczego wymagającego wody wysokiej jakości, rolnictwa (w celu nawadniania użytków rolnych i pojenia zwierząt) oraz przemysłu. Użytkownicy wody będą informowani o możliwościach relatywnego zmniejszania jej zużycia, np. poprzez wprowadzanie zamkniętych obiegów, zmiany technologii, poprawę stanu sieci wodociągowych (także zakładowych), zakup urządzeń wodooszczędnych.

W celu ograniczenia strat wody należy systematycznie dokonywać przeglądu i konserwacji sieci wodociągowej, prowadząc niezbędne remonty i modernizacje poszczególnych odcinków.

5.3 Gospodarowanie odpadami

5.3.1 System gospodarowania odpadami do 30 czerwca 2013 roku

Do końca czerwca 2013 roku obowiązywał system gospodarowania odpadami obejmujący około 98% mieszkańców. Zbiórką odpadów objęto również 120 posesji położonych na terenach rekreacyjnych gdzie właściciele przebywają sezonowo i w dniach wolnych od pracy.

Wywóz zmieszanych odpadów komunalnych był prowadzony według wcześniej określonego harmonogramu z częstotliwością raz w miesiącu od mieszkańców, natomiast podmioty i przystanki z częstotliwością co tydzień lub co 2 tygodnie – w zależności od potrzeb.

Wskaźnik ilości podpisanych umów na odbiór odpadów z roku na rok się poprawiał.

Zebrane odpady użytkowe trafiały do firmy Beskid Spółka z o.o. w Żywcu, gdzie są doczyszczane i ekspediowane do odbiorców. Rocznie odbierano od mieszkańców około 250 Mg odpadów zmieszanych.

Odpady komunalne gromadzone były w następujących pojemnikach:

- 110 l
- 120 l
- 240 l
- worki na odpady segregowane

Zbiórka selektywnie gromadzonych odpadów prowadzona była w systemie u źródła. W sposób selektywny od mieszkańców odbierane było:

- szkło białe i kolorowe,
- tworzywa sztuczne,
- makulaturę,
- drobny złom metali i puszki po napojach.

Rocznie zbierano około 100 - 120 Mg odpadów z selektywnej zbiórki. Selektywna zbiórka powadzona była w systemie raz na miesiąc. Poza selektywną zbiórką odpadów opakowaniowych była prowadzona zbiórka innych odpadów selektywnie zbieranych takich jak:

- ✓ odpady wielkogabarytowe dwa razy w roku, w kwietniu i w październiku na zasadzie wystawki – rocznie zbierano około 12-14 Mg,
- ✓ odpady niebezpieczne objazdowy punkt odbioru odpadów według ustalonego harmonogramu,
- ✓ baterie i zużyte akumulatory przekazywane były do Spółki BESKID w Żywcu,
- ✓ zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny dwa razy w roku, w kwietniu i w październiku na zasadzie wystawki – rocznie zbierano około 4 Mg,
- ✓ opony samochodowe dwa razy w roku przekazywane do Spółki BESKID w Żywcu oraz do Zakładu Utylizacyjnego Jurand w Wadowicach – rocznie zbierano około 27 Mg,
- ✓ odpady budowlano – remontowe na indywidualne zlecenie właściciela posesji,

Na terenie gminy Łękawica w 2011 roku przeprowadzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz opracowano Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Z danych inwentaryzacyjnych wynika, iż na terenie gminy było (według stanu na 2011 rok) 944,94 Mg wyrobów zawierających azbest. Corocznie z terenu gminy usuwane są wyroby zawierające azbest. Od 2011 do końca 2013 usunięto 167,06 Mg wyrobów zawierających azbest, czyli na koniec 2013 roku zostało około 777,88 Mg.

W przypadku pojawienia się dzikiego wysypiska jego likwidacja następuje zgodnie z obowiązującymi przepisami.

5.3.2 Nowy system gospodarowania odpadami obowiązujący od 1 lipca 2013 roku

Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła cały szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Nałożyła nowe obowiązki na samorządy, podmioty odbierające odpady oraz na właścicieli nieruchomości. Wszystkie te zmiany mają na celu poprawę obecnego stanu gospodarki odpadami i troskę o środowisko.

W celu dostosowania się do nowego systemu Rada Gminy Łękawica przyjęła uchwałami:

- nr XXVI/190/13 Rady Gminy Łękawica z dnia 13 lutego 2013 r. nowy regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łękawica,
- nr XXXI/223/13 Rady Gminy Łękawica z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie rodzajów dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokości cen ze te usługi
- nr XXXIV/240/13 Rady Gminy Łękawica z dnia 27 listopada 2013 roku górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy, za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych,
- nr XXXI/237/13 Rady Gminy Łękawica z dnia 27 listopada 2013 roku w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- nr XXXVI/236/13 Rady Gminy Łękawica z dnia 27 listopada 2013 roku w sprawie wyboru metody ustalania opłaty i stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- nr XXXI/222/13 Rady Gminy Łękawica z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i zagospodarowania tych odpadów,
- nr XXXIV/239/13 Rady Gminy Łękawica z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie określenia szczegółowych zasad ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- nr XXXIV/238/13 Rady Gminy Łękawica z 27 listopada 2013 roku w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałej.

Wprowadzone prawo miejscowe reguluje kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie analizowanej gminy, obowiązek ten został scedowany na gminy ustawą z dnia o utrzymaniu czystości.

Ustalono miesięczne stawki za odbiór odpadów za osobę w wysokości 14 złotych w przypadku gdy odpady komunalne nie są gromadzone w sposób selektywny oraz 7 złotych za osobę w przypadku gdy odpady komunalne są gromadzone w sposób selektywny.

Do potrzeb zbiórki odpadów komunalnych w zabudowie jednorodzinnej stosuje się worki lub pojemniki w następującej kolorystyce:

- czarny oznakowany „BALAST” na odpady zmieszane,
- metalowy lub inny pojemnik oznakowany „POPIÓŁ” na popiół i żużel,
- zielony oznakowany „SZKŁO” na opakowania szklane białe i kolorowe,
- żółty oznakowany „OPAKOWANIA” na papier, tworzywa sztuczne, drobny metal i opakowania wielomateriałowe,
- brązowy oznakowany „BIO lub KOMPOSTOWNIK” na odpady zielone ulegające biodegradacji.

Gmina zapewnia odbiór i zagospodarowanie odpadami komunalnymi z nieruchomości zamieszkałych zgodnie z uchwałą XXVI/190/13 Rady Gminy Łękawica z dnia 13 lutego 2013 roku. Natomiast właściciele nieruchomości niezamieszkałych mają obowiązek zawrzeć umowę z podmiotem świadczącym te usługi wpisanym do rejestru działalności regulowanej na terenie gminy Łękawica lub gminna jednostką organizacyjną działającą na terenie gminy Łękawica tj. z Zakładem Usług Komunalnych.

Usługi w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów świadczy na rzecz gminy Łękawica

podmiot wyłoniony w drodze przetargu przeprowadzonego w oparciu o przepisy ustawy o zamówieniach publicznych.

Od lipca 2013 odpady odbierane są według nowego harmonogramu częstotliwości odbioru odpadów komunalnych 1 raz w miesiącu, natomiast odpady wielkogabarytowe, opony, ZSEE oraz baterie, świetlówki i chemikalia będą odbierane dwa razy w roku spod posesji. Wszystkie wymienione powyżej odpady komunalne takie jak przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie, odpady wielkogabarytowe, opony i ZSEE mieszkańcy mogą dostarczyć do Punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych zlokalizowanego na terenie oczyszczalni ścieków w Łękawicy przy ulicy Krakowskiej. Do PSZOK-u odpłatnie mieszkańcy mogą dostarczyć odpady remontowo budowlane.

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 29 kwietnia 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny można oddać w punktach zakupu nowego sprzętu. Mieszkańcy za pośrednictwem strony internetowej zostali poinformowani o takiej możliwości z wykazem poszczególnych rodzajów sprzętów jakie są zbierane.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Ważnym elementem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zbierania odpadów. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców powiatu żywieckiego w sferze konsumpcji, a także postępowania z odpadami. W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, dlatego też konieczne jest przeprowadzanie edukacji ekologicznej. Stosuje się dwa rodzaje edukacji ekologicznej:

- formalną obejmującą kształcenie dzieci i młodzieży oraz dorosłych na wszystkich szczeblach kształcenia,
- nieformalną, która stanowi uzupełnienie edukacji formalnej i jest organizowana wspólnie z organizacjami o profilu ekologicznym. Edukacja nieformalna odbywa się poprzez organizowanie imprez, konkursów, wycieczek.

Celem edukacji jest wykształcenie wśród wszystkich grup społecznych odpowiedzialnych i świadomych zachowań w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami, poprzez:

- realizację polityki edukacyjnej i informacyjnej na temat selektywnej zbiórki odpadów i przez to prowadzenie ekologicznego sposobu życia we własnym domu,
- świadome dokonywanie zakupów (minimalizacja wpływu reklam),
- przekonywanie do kupowania rzeczy trwałych,
- wybieranie towarów bezodpadowych oraz posiadających opakowanie łatwo ulegające całkowitej degradacji lub nadające się do utylizacji,
- rozpowszechnienie wiedzy, dotyczącej możliwości powtórnego wykorzystania odpadów (recykling) oraz wynikających z tego korzyści ekonomicznych,
- wskazywanie konkretnych działań poprawiających efektywność gospodarki odpadami.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi według nowych przepisów podlega rocznemu obowiązkowi sprawozdawczości, zarówno na poziomie gminnym, jak i wojewódzkim. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta w terminie do 31 marca przedkładają Marszałkowi Województwa

i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, a Marszałek Województwa do 15 lipca za poprzedni rok kalendarzowy Ministrowi Środowiska sprawozdania, zawierające:

- informacje o masie poszczególnych rodzajów odebranych z obszaru sprawozdawczego odpadów komunalnych oraz sposobie ich zagospodarowania, wraz ze wskazaniem instalacji, do której zostały przekazane odebrane od właścicieli nieruchomości zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji: przekazanych do składowania na składowisku odpadów, nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów i sposobie ich zagospodarowania,
- właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne,
- informacje o osiągniętych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, -
- informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru, z którego jest przedkładana informacja.

Dodatkowo sprawozdania gminne wskazują liczbę właścicieli nieruchomości, którzy zbierają odpady komunalne w sposób niezgodny z regulaminem. System sprawozdawczości opiera się również na wskaźnikach, które zostały dobrane w sposób umożliwiający pozyskanie danych oraz sprawne prowadzenie monitoringu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, a także przeprowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami w województwie.

5.4 Ochrona przed hałasem

5.4.1 Hałas przemysłowy

Na terenie gminy Łękawica działają niewielkie przedsiębiorstwa transportowe, małe zakłady usługowe, warsztaty lakiernicze i warsztaty mechaniki samochodowej. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących. Funkcjonowanie małych zakładów jest niejednokrotnie źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż zakłady te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny mieszkańców.

Do przedsiębiorstw mogących wpływać na klimat akustyczny na obszarze gminy należą:

- ✓ Żywiecka Spółka Drogowa Dromil Sp. z o.o. Oddział Budowy Dróg w Łękawicy, ul. Krakowska 1, 34-321 Łękawica
- ✓ POL-CAST Sp. z o.o., ul. Firmowa 4 w Łękawicy ,
- ✓ Bakpol Sp. z o.o., ul. Firmowa 4 w Łękawicy ,
- ✓ Wózki widłowe ARTECH S.J. Firmowa 12 w Łękawicy,
- ✓ P.P.H.U. STALBUD S. C., ul. Firmowa 3 w Łękawicy ,
- ✓ Olbet. PW. Olszowski J ul. Krakowska 3 w Łękawicy.
- ✓ a także wiele małych jednoosobowych działalności gospodarczych, w których prowadzone są prace polegające na cięciu, kuciu, szlifowaniu i spawaniu.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z niewłaściwej lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu takich jak stolarnie czy tartaki. W związku z tym bardzo ważnym zaleceniem dla gmin Powiatu Żywieckiego jest lokowanie działalności uciążliwych w miejscach zapisanych w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego o przeznaczeniu na działalność produkcyjną i przemysłową, a nie na terenach zabudowy mieszkaniowej.

Na terenie gminy Łękawica żadne z działających tu przedsiębiorstw nie posiada decyzji ustalającej poziom dopuszczalnego hałasu.

5.4.2 Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Głównym źródłem emisji hałasu na terenie gminy Łękawica są drogi wojewódzkie o długości około 14 km, drogi powiatowe o długości około 12 km, drogi gminne o długości około 120 km.

Znaczną część dróg cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni.

Na terenie gminy dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy), w obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności.

Bardzo ważnym elementem rozwoju gminy jest właściwe planowanie przestrzenne, które powinno polegać przede wszystkim na zakazie lokalizacji budynków podlegających ochronie akustycznej na terenach, które znajdują się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekraczającym wartości dopuszczalne.

Na terenie gminy Łękawica nie było prowadzonych przez WIOŚ żadnych badań hałasu. W ostatnich latach poziom hałasu na terenie województwa śląskiego badany był w północnej jego części.

Ostatnie badania w powiecie żywieckim na terenie miasta Żywca prowadzone było w 2007 roku. Wyniki pomiarów wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu zarówno dla pory dnia jak i pory nocy na poziomie

- od 8,5 do 20,1 dB dla pory dnia
- od 3,7 do 14,7 dB dla pory nocy.

Porównując te wyniki badań do przeprowadzonych wcześniej w 2002 roku kiedy to przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu od 1,4 dB do 12,9 dB (badania prowadzone na terenach wiejskich powiatu żywieckiego) można stwierdzić, iż zwiększyło się natężenie hałasu. Wyniki te mimo, iż badania nie były prowadzone na obszarze analizowanej gminy, wskazują na tendencje, jakie zauważa się w południowej części województwa w tym na obszarze powiatu żywieckiego.

Rosnąca liczba samochodów na drogach powiatu żywieckiego w tym na terenie gminy Łękawica bez wątpienia powoduje pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż istotnych szlaków komunikacyjnych. Na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z ciągami komunikacyjnymi obserwuje się zanikanie tzw. „ciszy nocnej”. Według „Stan środowiska w województwie Śląskim w 2012 roku” zaobserwowano zwiekszający się w ostatnich latach udział pojazdów ciężkich w ogólnym ruchu pojazdów, zwłaszcza w porze nocnej.

Problem zagrożenia emisją hałasu powinien być istotnym elementem planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Hałas kolejowy i lotniczy nie jest opisywany gdyż nie dotyczy gminy Łękawica.

5.4.3 Hałas niezorganizowany

Do źródeł hałasu niezorganizowanego zaliczyć można hałas związany z turystyką i rekreacją oraz wypoczynkiem.

Gmina Łękawica niewątpliwie należy do obszarów atrakcyjnych turystycznie i w związku z tym w sezonie letnim przyjeżdża tu spora liczba turystów. Dlatego nie bez znaczenia jest hałas, jaki w tym czasie emitowany jest przez większą ilość samochodów pojawiających się na drogach. Turysty na szlakach czy na trasach rowerowych, spacerowych oraz w miejscach atrakcyjnych

kulturowo i turystycznie powodują gwar, który roznosi się na duże odległości, co stwarza niejednokrotnie uciążliwości zwłaszcza dla starszych mieszkańców gminy.

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy Łękawica oraz w celu ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Poprzez zadania inwestycyjne polegające na modernizacjach dróg i tworzeniu osłon naturalnych, ograniczać rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego.
3. Ustalić, że w planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wydzielone tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska.
4. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniać kształtowanie klimatu akustycznego.
5. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

5.5 Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem

Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe,
- instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
  - stacje bazowe telefonii komórkowej,
  - stacje radiowe i telewizyjne.

Na terenie gminy Łękawica źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie przesyłowe energii elektrycznej średniego napięcia,
- stacja bazowa telefonii komórkowej:
  - sieci Orange, T-mobile, Plus, Aero 2 zlokalizowana w miejscowości Okrajnik na maszcie strunobetonowym sieci T-mobile.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Na terenie powiatu żywieckiego w latach 2008-2010 i w 2011 wykonano pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:

- w 2009 roku w Korbielowie i Łodygowicach,
- w 2010 roku w Żywcu, Ślemieniu, Milówce, Rajczy Czernichowie i Ujsołach,
- w 2011 roku w Łodygowicach i Korbielowie,
- w 2012 roku w Czernichowie i w Milówce,

badania nie objęły gminy Łękawica.

W latach 2008-2012 żaden z wykonanych pomiarów nie wskazywał na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, który wynosi 7 V/m.

Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego kontynuowane będą w kolejnych latach łącznie w 135 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa (również w powiecie żywieckim).

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych na poziomie gminy polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- lokalizacji nowych obiektów tak, by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią oraz zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- zwracaniu szczególnej uwagi na lokalizację zabudowań mieszkalnych oraz miejsca długotrwałego przebywania dzieci tj. przedszkola, żłobki.

6 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są:

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w tych dokumentach sugerują, iż struktura programu ochrony środowiska powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. W Polityce zaproponowano umieszczenie w programach zarówno gminnych jak i powiatowych podrozdziałów:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

Podrozdziały te zostały umieszczone jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii.

6.1 Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Postępowania mające za celu zmniejszenie wykorzystania surowców, wody i energii na jednostkę produktu są to działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności.

Działania dążące w kierunku racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z wód przede wszystkim poprzez:

- zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji głównie w przedsiębiorstwach produkcyjnych funkcjonujących na terenie gminy,
- zastosowanie dobrych praktyk rolniczych w gospodarstwach rolnych zlokalizowanych na terenie gminy.

Celem takich działań jest zmniejszenie ilości zużywanej wody, a także ograniczenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez:

- zmniejszenie strat wody,
- modernizację ujęć,
- modernizację sieci wodociągowej,
- edukację ekologiczną.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na ograniczeniu marnotrawstwa wody, stosowaniu wodooszczędnej aparatury czerpalnej

i sprzętu gospodarstwa domowego, dalszego rozwoju pomiarowania zużycia wody, a także podejmowaniu działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody. Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji jest prowadzenie szeroko pojętej edukacji ekologicznej dla wszystkich gałęzi produkcji, a także dla dzieci i młodzieży oraz dorosłej części mieszkańców gminy.

W zakresie działań inwestycyjnych powinno się promować:

- zamknięte obiegi wody w przemyśle,
- wodooszczędne technologie produkcji,
- przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję, a także poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochronę środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji oraz poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej jako relację nakładów do efektów.

O poziomie energochłonności decydują głównie:

- struktura gałęziowa przemysłu,
- stosowane technologie wytwarzania,
- ceny energii,
- jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, zwiększenie wykorzystania węgla o większej wartości energetycznej, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni a także wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości strat wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na:

- ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych,
- modernizacji systemów ogrzewania w tym na wymianie źródła ciepła,
- wymianie stolarki okiennej i drzwiowej

również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych, modernizacji systemów ogrzewania, wymianie źródła ciepła, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą. W ostatnim czasie na terenie gminy Łękawica zrealizowano działanie termomodernizacyjne oraz w zakresie modernizacji kotłowni w budynkach takich jak:

- Szkoła Podstawowa w Okrajniku,
- Szkoła Podstawowa w Łękawicy,
- Gimnazjum i hala sportowa w Łękawicy,
- Urząd Gminy w Łękawicy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łękawicy,
- Budynek komunalny w Łysinie,
- Dom Wiejski w Kocierzu Rychwałdzkim,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kocierzu Moszczanickim,
- Szkoła Podstawowa w Kocierzu Moszczanickim.

W 2013 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach stworzył możliwość uzyskania dofinansowania na zadania związane z ograniczeniem zapotrzebowania na ciepło grzewcze, na zadania należące do priorytetowych kierunków dofinansowania takich jak:

- **OA 1.2.** Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie.
- **OA 1.4.** Wdrażanie obszarowych programów ograniczenia emisji pyłowo-gazowych.
- **OA 1.5.** Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego.

Fundusz udziela pomocy finansowej w formie pożyczki do 80% kosztów kwalifikowanych.

6.2 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Rozwój energetyki odnawialnej został zaplanowany w „Strategii rozwoju energetyki odnawialnej”, przyjętej przez Sejm w dniu 23 sierpnia 2001 r., w dokumentach „Polityka energetyczna Polski do roku 2025” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4 stycznia 2005 r.) oraz „Program dla elektroenergetyki” – (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 r.). Plany wykorzystania odnawialnych zasobów energii zostały wskazane jako działania priorytetowe.

Jednym z głównych celów polityki energetycznej Polski jest zapewnienie trwałego zaopatrzenia w energię, który spełniałby wymogi związane z ochroną środowiska przy jednoczesnym wzroście gospodarczym.

Celem strategicznym polityki państwa jest takie zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii (OZE), aby w bilansie energii pierwotnej jej udział wyniósł 14% w roku 2020. Dlatego promowanie zwiększenia wykorzystania odnawialnych zasobów energii powinno stanowić jeden z filarów polityki energetycznej kraju.

Aktualnie Polska dostarcza 6% krajowej produkcji energii z OZE, głównie pochodzącej z elektrowni wodnych i geotermii. Coraz więcej takiej energii pochodzi z zastosowania kolektorów słonecznych, a niewielki procent ze spalania biomasy (trociny) w tradycyjnych elektrowniach ciepłych i gospodarstwach indywidualnych i wreszcie wykorzystania energii wiatru.

W „Programie wykorzystania OZE na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego” dokonano wyboru stref o zróżnicowanych warunkach do rozwoju poszczególnych źródeł energii w kategoriach ekonomiczno-technicznych. W zależności od wielkości potencjału oraz możliwości jego pozyskania wprowadzono trzy strefy A, B i C odpowiadające odpowiednio największemu, średniemu i małemu potencjałowi rozwoju wykorzystania poszczególnych źródeł energii odnawialnych. Strefa A odpowiada obszarom charakteryzującym się najkorzystniejszymi wskaźnikami opłacalności i określono ją jako strefa priorytetów krótkoterminowych do 2008 roku. Strefy B i C o niższych wskaźnikach opłacalności określono jako strefy priorytetów długoterminowych do 2015 roku.

Pod względem energii wiatru gmina zlokalizowana jest na terenie zaliczonym do kategorii B o potencjale technicznym w granicach 450-600 kWh/m²/rok. W związku z tym Gmina Łękawica planuje możliwość uruchomienia pilotażowego programu w zakresie budowy farmy wiatrowej o mocy około 20 MW oraz w zależności od wyników jej funkcjonowania realizację większej inwestycji o mocy 200 MW.

Przeprowadzone badania wykazały, iż na terenie gminy Łękawica istnieją zasoby wód geotermalnych na głębokości 3000 m zawarte w 6 zbiornikach o szacowanej objętości około 3,75 km³ i temperaturze 63-83°C. Być może w przyszłości pojawią się jakieś plany dotyczące wykorzystania tego rodzaju energii.

Na terenie całego województwa śląskiego występują korzystne warunki do wykorzystania energii słonecznej do produkcji ciepłej wody użytkowej.

Istotnym elementem i narzędziem usprawniającym montaż kolektorów słonecznych na budynkach prywatnych jest opracowanie i realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji. Aktualnie gmina nie posiada takiego opracowania, niemniej jednak w najbliższych latach planuje opracowanie dokumentacji i pozyskanie środków na jego realizację.

Niezależnie od PONE mieszkańcy mają możliwość korzystać z dotacji na zakup i montaż kolektorów słonecznych.

Od 2010 roku działa uruchomiony przez NFOŚiGW system dopłat do kolektorów. Jest to program realizowany we współpracy z bankami w ramach, którego są udzielane dotacje na zakup i montaż kolektorów słonecznych w formie dopłat na dokonywanie częściowych (w wysokości do 45%) spłat kapitału kredytów bankowych. Program dopłat do kolektorów przeznaczony jest dla osób fizycznych oraz wspólnot mieszkaniowych. W ramach przewidzianego na ten cel budżetu, wynoszącego ok. 300 mln zł, NFOŚiGW planuje dotować instalację ok. 250 tys. m² kolektorów.

W zakresie energii z biomasy gmina Łękawica zalicza się do średnio korzystnych lokalizacji do rozwoju i wykorzystania energii z biomasy pod kątem drewna, słomy i siana. Gminę zakwalifikowano do strefy B czyli takiej, której potencjał teoretyczny mieści się w granicach 7 - 35 TJ/rok. W zakresie drewna opałowego i zrębków drzewnych istnieje możliwość wykorzystania potencjału tego paliwa. Biomase można użytkować w małych i średnich kotłowniach, z których zasilane mogą być obiekty mieszkalne, użyteczności publicznej lub produkcyjne. W przypadku występowania w gospodarstwach rolnych niewykorzystanego potencjału słomy istnieje możliwość użytkowania jej lokalnie do celów grzewczych poprzez spalanie w kotłach na słomę.

Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju całego powiatu żywieckiego, w tym gminy Łękawica.

Troska o środowisko, ziemię i klimat wymaga świadomego i odpowiedzialnego korzystania z zasobów paliw pierwotnych i energii. Produkcja prądu, ogrzewanie wody z energii słonecznej, termomodernizacja budynków, efektywne korzystanie ze sprzętów elektrycznych, stosowanie efektywnego, energooszczędnego oświetlenia to nie tylko korzyść dla środowiska, ale także realne obniżenie wysokości rachunków - a więc korzyść dla odbiorców.

Prognozuje się, iż w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy, energii słonecznej i siły wiatru, wynika to z rosnących cen tradycyjnych nośników energii elektrycznej, a z tego iż powiat żywiecki, w tym gmina Łękawica położona jest na terenach prawnie chronionych i aby zmniejszyć ryzyko dewastacji walorów przyrodniczych zasadne jest wykorzystywanie energii słońca do ogrzewania wody użytkowej, a także biomasy do ogrzewania budynków mieszkalnych.

Analizując dotychczasowe wykorzystanie energii odnawialnej przedsiębiorcy i mieszkańcy w miarę posiadanych środków finansowych korzystają z energii niekonwencjonalnej, na niewielką skalę.

Sytuacja w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinna się poprawiać wraz z rozwojem technologicznym. Zwiększająca się sprawność urządzeń oraz wzrost możliwości produkcyjnych powodują sukcesywny spadek cen urządzeń, co korzystnie odbija się na cenach całych systemów polepszając wskaźniki finansowe.

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych zaproponowano cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego. Są to głównie:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody),
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz odnawialnych źródeł energii.

Takie działania nie tylko przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również są bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. W związku z tym istotnym elementem gospodarki środowiskowej gminy Łękawica jest podejmowanie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji, w wyniku czego następuje zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

6.3 Ochrona przeciwpowodziowa

Według Prawa wodnego (tj. Dz. U. z 2012 r. poz.145 z późn. zm.) powódź to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powstałe na skutek wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Cały obszar gminy Łękawica przynależy do zlewni Soły, w jej górnym odcinku. Pomiędzy poszczególnymi dopływami Soły, grzbietami wzniesień, przebiegają wododziały III rzędu,

oddzielające zlewnie poszczególnych dopływów. Rzeka Soła i jej dopływy posiadają reżim deszczowo-śnieżno-gruntowy. Nierównomierny rozkład opadów w ciągu roku oraz zdarzające się gwałtowne roztopy są przyczyną wezbrań, co powoduje zagrożenie powodziowe obszarów położonych w dolinie.

Gwałtowne wezbrania letnie są groźniejsze niż wezbrania wiosenne spowodowane roztopami.

Praktyczną konsekwencją istnienia obszarów zalewowych o wyznaczonych granicach jest ograniczenie ich zainwestowania i wykorzystanie jako terenów o funkcji przyrodniczej bądź wykorzystanie do celów niekubaturowej rekreacji i sportu.

Dla ochrony przeciwpowodziowej oraz ochrony zasobów wodnych zlewni Soły, a tym samym potoków Łękawka i Kocierzanka wskazane jest:

- zwiększanie naturalnej retencji wodnej, poprzez właściwą gospodarkę rolną i leśną,
- ochrona obszarów podmokłych, źródłkowych i osuwiskowych,
- regulacja brzegów.

Po powodzi w 1997 roku Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej wyregulował prawie 4,5 km brzegów potoku Kocierzanka wraz z budową stopni betonowych i ramp. W obecnym stanie urządzenia te spełniają swoje funkcje i w najbliższych latach będą podlegały tylko bieżącemu utrzymaniu i remontom oraz pracom konserwacyjnym.

W ostatnich latach gmina Łękawica zrealizowała zadania polegające na odbudowie rowów odwadniających na terenie sołectw Kocierz Moszczanicki i Łękawica oraz wymianie kolektora zrzutowego i odtworzeniu rowu odwadniającego przy oczyszczalni ścieków oraz odbudowie dwóch kładek dla pieszych w Łękawicy.

W ramach usuwania skutków powodzi gmina wykonała remonty dróg:

- w 2012 roku od długości 0,73 km – koszt realizacji 348.810,18 zł,
- w 2013 roku gmina w ramach pozyskanych środków wykonała remonty dróg na łączną długość 2,153 km za kwotę 973.533,39 zł.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie administrujący w zakresie wód terenem gminy Łękawica zrealizował prace konserwacyjne na potokach na obszarze gminy:

- na potoku Okrajnik 0+000 – 2+050 km w Okrajniku,
- na potoku Kocierzanka 10+600 – 10+700 km w Kocierzu Rychwałdzkim,⁸
- na potoku Kocierzanka 0+050-4+250 w miejscowości Łękawica i Kocierz Moszczanicki.

Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach Oddział w Żywcu wydatkował środki finansowe na konserwację i usuwanie szkód powodziowych. W celu przystosowania terenów do szybkiego reagowania w przypadku powodzi w ramach robót konserwacyjnych wykonywana jest wycinka zakrzaczeń i starych spróchniałych drzew, które mogłyby utrudniać dojazd do koryta cieków w czasie akcji powodziowej. Jednocześnie na etapie uzgodnień zadań inwestycyjnych zwracano szczególną uwagę na lokalizację budowy ogrodzeń w obrębie cieków zgodnie z ustawą Prawo Wodne celem zapewnienia stałego dostępu do koryta.

W 2012 roku opracowano projekt „Aktualizacji Programu małej retencji dla województwa śląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko”. W programie tym opisano działania dotyczące gospodarowania wodami w zlewniach rzek: Odry, Warty, Małej Panwi, Wisły, Pilicy oraz Soły znajdujących się na obszarze województwa śląskiego.

W ramach wspomnianej „Aktualizacji programu...” na obszarze powiatu żywieckiego w granicach zlewni Soły planowane jest zrealizowanie 10 nowych obiektów małej retencji, 1 zbiornika suchego oraz 2 stawów. Dwa planowane obiekty zlokalizowane będą na terenie

⁸ Pismo RZGW w Krakowie nr ZG-0710-32/13 z dnia 3 czerwca 2013 roku

gminy Łękawica:

- suchy zbiornik przeciwpowodziowy o nazwie Kocierz Moszczanicki zlokalizowany w miejscowości Kocierz Moszczanicki na potoku Kocierzanka mający na celu redukcję przepływów, na zbiorniku zaplanowano przepławki – planowany czas realizacji 2015 rok,
- zbiornik wodny retencyjny o nazwie Kocierz Rychwałdzki zlokalizowany w miejscowości Kocierz Rychwałdzki na potoku Kocierzanka mający na celu retencję przeciwpowodziową i pełniący funkcję rekreacyjną, na zbiorniku zaplanowano przepławki – planowany czas realizacji 2015 rok.

Aktualnie nie ma żadnych dalszych planów związanych z budową zbiorników. Projekt „Aktualizacji... nie został jeszcze zaopiniowany, zatwierdzony i przyjęty do realizacji. Przed realizacją tego zadania zostanie przeprowadzona także szeroka procedura związana z oddziaływaniami na środowisko, która pokaże czy realizacji tego zadania jest możliwa.

6.4 Substancje chemiczne w środowisku i poważne awarie

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, jest przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych.

Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Na terenie gminy Łękawica nie funkcjonują żadne zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Istotne zagrożenie niesie za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren gminy. Na obszarze powiatu żywieckiego nie ma wyznaczonych stałych tras przewozu substancji niebezpiecznych. Wyznaczanie tras odbywa się tylko w przypadku transportu substancji szczególnie niebezpiecznych, gdy występuje konieczność ich eskorty przez policję bądź straż pożarną. W pozostałych przypadkach, jeśli znaki drogowe tego nie zabraniają, transport odbywa się po trasach dogodnych z punktu widzenia przewoźnika.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzikie składowiska odpadów, których bieżące usuwanie ogranicza niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy zwrócić uwagę na ważne źródło zanieczyszczenia wód, jakim mogą być magazyny i stacje paliw. Według ogólnopolskiej bazy firm (Panorama Firm) na terenie gminy Łękawica zlokalizowana jest jedna stacja benzynowa wraz z magazynem paliw - Troktan s.c. PW Firmowa 2, Łękawica.

Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

Na poziomie powiatu działaniami w zakresie interwencji kryzysowej zajmuje się Wydział Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego. W zakresie działania Wydziału jest opracowanie „Planu Reagowania Kryzysowego Powiatu Żywieckiego”. Opracowany jest „Plan Operacyjny Ochrony przed powodzią”, w którym zawarto informacje o podstawach ogłoszenia pogotowia p/powodziowego oraz stanów alarmowych p/powodziowych.

Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni zwalczane są przez odpowiednie

jednostki straży pożarnej. Na terenie gminy Łękawica działa 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego:

- jedna jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Łękawicy włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego,
- 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej poza Krajowym Systemem Ratowniczo – Gaśniczym:
  - Kocierz Moszczanicki,
  - Kocierz Rychwałdzki,
  - Okrajnik,
  - Łysina.

Grupy przeznaczone są do usuwania skutków pożarów, wypadków głównie drogowych oraz w infrastrukturze komunalnej.

Samochody ratownictwa technicznego posiadają różne wyposażenie w specjalistyczny sprzęt w zależności od jednostki.

Gmina Łękawica corocznie w miarę możliwości finansowych stara się o doposażenie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w niezbędny sprzęt ratowniczo – gaśniczy, średnie koszty roczne doposażenia to około 100 tys. zł. Obiekty OSP są na bieżąco remontowane i dostosowywane do aktualnych potrzeb.

Na terenach rolniczych przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Na terenie gminy Łękawica nie są zlokalizowane żadne zinwentaryzowane mogilniki, które mogłyby być znaczącym źródłem zanieczyszczeń dla chemizmu wód i gleb.

Istotnym zadaniem dla samorządów jest dalsza realizacja zadań w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej, co spowoduje zmniejszenie się ilości związków biogenych trafiających do gleby i wód powierzchniowych poprzez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, a także bezpośredni zrzut ścieków surowych do cieków i potoków. Ważnym przedsięwzięciem w tym zakresie jest rozbudowa sieci wodociągowej na terenach jeszcze, niezwodociągowanych, co przyczyni się do zapewnienia mieszkańcom wody zdatnej do picia.

6.5 Edukacja ekologiczna

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2020 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Cyklicznie przez placówki oświatowe organizowany jest Dzień Ziemi i Sprzątanie Świata. W ramach tych działań organizowane jest zbieranie śmieci z terenów publicznych, a także

porządkowanie terenu wokół szkół. Corocznie przygotowywane są konkursy z nagrodami dla dzieci i młodzieży.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne gminy Łękawica w przyszłości winny być tak jak dotychczas skierowane do mieszkańców poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu lokalnym, takich jak: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja gminy Łękawica poprzez udział w różnych konkursach, projektach. Celem takiej działalności, która jest prowadzona w szkołach i przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży, ale również promowanie gminy Łękawica na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukację ekologiczną mieszkańców gminy oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Gmina powinna współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej dziedzinie gospodarki środowiskowej.

7 Priorytety ekologiczne, plan operacyjny w ochronie środowiska

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy	Źródła finansowania
OCHRONA POWIETRZA								
ZADANIA WŁASNE								
OP.1	Opracowanie programu ograniczenia niskiej emisji i późniejsza jego aktualizacja (co 3 lata)	2014	2021	Gmina Łękawica	Ograniczenie emisji ze spalania niskiej jakości nie-ekologicznych paliw	8	Mieszkańcy, uczestnicy PONE	budżet Gminy Łękawica, mieszkańcy, WFOSIGW
OP.2	Realizacja PONE na terenie gminy Łękawica	2015	2021	Gmina Łękawica		200	Mieszkańcy, uczestnicy PONE	budżet Gminy Łękawica, mieszkańcy, WFOSIGW
OP.3	Opracowanie Programu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łękawica	2014	2015	Gmina Łękawica		40	-	budżet Gminy Łękawica, NFOSIGW, WFOSIGW
OP.4	Wykorzystanie energii odnawialnej w budynkach użyteczności publicznej	2014	2021	Gmina Łękawica		300	Firmy promujące OZE	budżet Gminy Łękawica, NFOSIGW, WFOSIGW, finansowanie zewnętrzne UE
OP.5	Budowa skrzydła „B” budynku Urzędu Gminy w systemie energetycznym wraz z montażem solarów do podgrzewu ciepłej wody	2014	2015	Gmina Łękawica	Zmniejszenie niskiej emisji	1.672	Firmy zajmujące się energooszczędnym budownictwem	budżet Gminy Łękawica, finansowanie zewnętrzne UE (RPO, PROW)
OP.6	Modernizacja ulicy Zabytkowej w Okrajniku oraz ul. Parkingowej w Łękawicy	2014	2015	Gmina Łękawica	Poprawa komfortu jazdy zmniejszenie ilości	30	-	budżet Gminy Łękawica

OP.7	Modernizacja ulicy Studenckiej w Kocierzu Rychwałdzkim	2014	2015	Gmina Łękawica	kolizji drogowych poprawa drożności ruchu	10	-	budżet Gminy Łękawica
OP.8	Dalsza modernizacja ulicy Studenckiej w Kocierzu Rychwałdzkim	2015	2017	Gmina Łękawica	ograniczenia emisji komunikacyjnej	100	-	budżet Gminy Łękawica
OP.9	Realizacja działań w zakresie projektu City_SEC w tym: <ul style="list-style-type: none"> • Termoizolacja budynków mieszkalnych (6.000.000 zł), • Wymiana kotłów w budynkach mieszkalnych (3.000.000 zł), • Termoizolacja budynków komunalnych (3.000.000 zł), • Wymiana kotłów w budynkach komunalnych (3.000.000 zł), • Promocja solarów (1.000.000 zł), • Pilotażowy projekt budowy siłowni wiatrowej (1.000.000 zł), • Geotermia (1.000.000 zł), • Promocja projektu (150.000 zł). 	2014	2020	Gmina Łękawica	Ograniczenie emisji CO ₂ o 20%	18.150	Agencja Rozwoju Regionalnego	budżet Gminy Łękawica, WFOSIGW NFOSIGW, finansowanie zewnętrzne UE
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OP.11	Rozbudowa sieci gazowej	2014	2021	Gmina Łękawica	Poprawa komfortu życia	b.d	dystributor gazu	Budżet Gminy Łękawica
OP.12	Modernizacja dróg powiatowych i wojewódzkich na obszarze gminy Łękawica	2014	2021	Powiat Żywiecki (Powiatowy Zarząd Dróg) Województwo Śląskie (Zarząd Dróg Wojewódzkich)	Zmniejszenie emisji komunikacyjnej i hałasu	1.000	Gmina Łękawica	Budżet Powiatu Żywieckiego, Województwa Śląskiego

OP.13	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	2014	2021	WIOŚ w Katowicach, Wojewódzka Stacja Sanitarno Epidemiologiczna	Zmniejszenie emisji przemysłowej	40	Gmina Łękawica, Powiat Żywiecki	budżet WIOŚ, WSSE
OP.14	Wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego	2014	2021	Przedsiębiorstwa działające na terenie gminy	Zmniejszenie emisji przemysłowej	b.d.	Gmina Łękawica, Powiat Żywiecki	budżet własny przedsiębiorców
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ								
ZADANIA WŁASNE								
GWŚ.1	Kontynuacja rozpoczętej w 2012 roku budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Okrajnik o długości 5.150 mb	2014	2015	Gmina Łękawica	Wyeliminowanie skażenia wód powierzchniowych ściekami sanitarnymi Zmniejszenie zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych	1.670	-	budżet gminy Łękawica, WFOSiGW, finansowanie zewnętrzne UE (PROW)
GWŚ.2	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łękawica o długości 2.091 mb	2014	2015	Gmina Łękawica		1.200	-	budżet gminy Łękawica, WFOSiGW, finansowanie zewnętrzne UE
GWŚ.3	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łysina	2017	2020	Gmina Łękawica		1.500	-	budżet gminy Łękawica, WFOSiGW, finansowanie zewnętrzne UE
GWŚ.4	Budowa II etapu systemu buforowego przy oczyszczalni ścieków w Łękawicy	2017	2020	Gmina Łękawica		300	-	budżet gminy Łękawica, WFOSiGW, finansowanie zewnętrzne UE
GWŚ.5	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach	2014	2021	Mieszkańcy, Gmina Łękawica		b.d.	-	budżet gminy, WFOSiGW, NFOŚiGW.

	zabudowy rozproszonej							finansowanie zewnętrzne UE
GWŚ.6	Kontynuacja rozpoczętej w 2012 roku budowy sieci wodociągowej ramach Inicjatywy Lokalnej w miejscowości Okrajnik o długości 3.166,5 mb oraz pompowni wody i zbiornika wody pitnej	2014	2015	Gmina Łękawica	Zapewnienie mieszkańcom wody do picia o odpowiednich parametrach	895	-	budżet gminy Łękawica, WFOSiGW, finansowanie zewnętrzne UE (PROW)
GWŚ.7	Kontynuacja rozpoczętej w 2012 roku rozbudowy sieci wodociągowej w ramach Inicjatywy Lokalnej w Łękawicy, Kocierzu Moszczanickim i Okrajniku wraz z budową pompowni wody w Okrajniku na Os. Palarzówka oraz w Kocierzu Moszczanickim w rejonie ulicy Górskiej i Zielonej	2014	2015	Gmina Łękawica		1.500 (szacowany koszt)	-	budżet gminy Łękawica
GWŚ.8	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Łysina	2017	2020	Gmina Łękawica		500 (szacowany koszt – brak dokumentacji)	-	budżet gminy Łękawica, WFOSiGW, fundusze 2014-2020
GWŚ.9	Rozpoznanie problemu starych studni gospodarskich – ewidencja i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem	2014	2017	Gmina Łękawica	Ochrona wód podziemnych	20	właściciele studni	budżet Gminy Łękawica
GWŚ.11	Wykonanie działań dotyczących rozpoznania problemu oczyszczania wód deszczowych	2014	2021	Przedsiębiorstwa przy współudziale Gminy Łękawica	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	50	przedsiębiorstwa	budżet Gminy Łękawica
OPP.1	Kształtowanie bezpiecznego zagospodarowania terenów zagrożonych powodzią	2014	2021	Gmina Łękawica	Ochrona mieszkańców i mienia	koszty administracyjne	właściciele terenów	budżet gminy
OPP.2	Wdrażanie systemu powiadamiania o zagrożeniach	2014	2021	Gmina Łękawica	Ochrona mieszkańców przed	30	Powiat Żywiecki	budżet Gminy Łękawica,

					powodzią			WFOŚiW, NFOŚiGW
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OPP.4	Zabezpieczenie przed powodzią poprzez likwidację istniejących zagrożeń	2014	2021	Marszałek Województwa Śląskiego	Ochrona mieszkańców i ich mienia	1.000	Gmina Łękawica	budżet ŚZMiUW
OPP.3	Utrzymanie i eksploatacja wód i urządzeń wodnych będących w administracji Śląskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Katowicach	2014	2021	Śląski Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Katowicach		1.000	Marszałek Województwa Śląskiego, Powiat Żywiecki, Gmina Łękawica	budżet ŚZMiUW
GWŚ.12	Optymalizacja zużycia wody poprzez zapobieganie stratom wody na przesyle oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie z wody przez indywidualnych użytkowników	2014	2021	mieszkańcy, administratorzy sieci, przedsiębiorstwa		b.d.	-	budżet administratorów
OPP.7	Rozbudowa systemu monitoringu środowiska dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej na obszarze powiatu żywieckiego	2014	2021	Powiat Żywiecki		20	RZGW Kraków, Gmina Łękawica	Budżet Powiatu Żywieckiego, finansowanie zewnętrzne
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW								
ZADANIA WŁASNE								
ODP.1	Inwentaryzacja przyrodnicza na terenie gminy	2014	2021	Gmina Łękawica	Identyfikacja istniejących zasobów	135	Nadleśnictwo Jeleśnia, lokalne stowarzyszenia ekologiczne, szkoły, instytucje naukowe	budżet Gminy Łękawica
ODP.2	Wykonywanie zabiegów ochrony czynnej wybranych gatunków fauny, flory, zbiorowisk roślinnych; idea włączenia szkół, jako społecznych opiekunów nad pomnikami przyrody	2014	2021	Gmina Łękawica	Ochrona gatunkowa i siedliskowa	b.d.	RDOŚ w Katowicach	budżet Gminy Łękawica, WFOŚiGW, NFOŚiGW

ODP.3	Utrzymanie i rozwój terenów zieleni urządzonej, w tym parków, skwerów, terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych	2014	2021	Gmina Łękawica	Ochrona walorów przyrodniczych	300	RDOŚ w Katowicach	budżet Gminy Łękawica, WFOŚiGW, NFOŚiGW
ODP.4	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, tablic informacyjnych	2014	2021	Gmina Łękawica	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy	b.d.	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	budżety własne podmiotów, WFOŚiGW, NFOŚiGW
ODP.5	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjnych – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	2014	2021	Gmina Łękawica	Ochrona walorów przyrodniczych	150	Powiat Żywiecki, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, RDLP w Katowicach, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	budżet Gminy Łękawica, WFOŚiGW, NFOŚiGW
ZADANIA KOORDYNOWANE								
ODP.7	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych, promujących walory środowiska przyrodniczego, o charakterze cyklicznym: „Powiatowe Dni Lasu”, „Wiosenna Akcja Sadzenia Drzew”, „Dzień Ziemi” (+konkursy towarzyszące)	2014	2021	Powiat Żywiecki	Edukacja ekologiczna	350 (50/rok)	szkoły (wszystkich szczebli), organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	budżet Powiatu Żywieckiego, sponsorzy
ODP.8	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg powiatowych, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2014	2021	Powiat Żywiecki	Zmniejszenie zanieczyszczenia pochodzącego z komunikacji	b.d.	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego	budżet Powiatu Żywieckiego,
OZRL.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych –	2014	2021	Nadleśnictwo Jeleśnia,	Zrównoważony rozwój lasów	b.d.	Powiat Żywiecki	Środki właścicieli lasów

	zgodnie z planami urządzania lasów prywatnych			właściciele lasów				
OZRL.2	Realizacja wytycznych „Programu ochrony przyrody” nadleśnictw	2014	2017	Nadleśnictwa: Jeleśnia		300	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach, Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego	budżet Nadleśnictwa
OZRL.3	Aktualizacja uproszczonych planów urzędzenia lasów niestanowiących własności skarbu Państwa	2014	2021	Powiat Żywiecki		100	Nadleśnictwo Jeleśnia	budżet powiatu
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB								
ZADANIA WŁASNE								
OPZ.1	Koordinacja badań gleb na poziom pH i pozyskiwanie dofinansowania na wapnowanie gleb kwaśnych	2014	2021	Gmina Łękawica	Kształtowanie wizerunku gminy	Koszty administracyjne	rolnicy	budżet Gminy Łękawica
OPZ.2	Organizacja cyklicznych obchodów kultywowania rolniczych tradycji w połączeniu z pokazami i konkursami dla mieszkańców	2014	2021	Gmina Łękawica, rolnicy, KGW		20 rok/160	Powiat Żywiecki, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	budżet Gminy Łękawica, sponsorzy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OPZ.5	Okresowa kontrola jakości gleb	2014	2021	Powiat Żywiecki	Kontrola stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej	50	Gmina Łękawica	budżet powiatu Żywieckiego, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
OPZ.7	Udzielanie dopłat bezpośrednich dla rolników	2014	2021	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Poprawa kondycji rolnictwa	w zależności od ilości złożonych wniosków	rolnicy gminy Łękawica	budżet ARIMR

OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH								
ZADANIA WŁASNE								
OZG.1	Wprowadzenie zapisów w PZP o niezagospodarowywaniu terenów potencjalnej eksploatacji złóż kopalin w trakcie aktualizacji Planów	2014	2021	Gmina Łękawica	Ochrona życia i mienia mieszkańców i przedsiębiorców	Koszty administracyjne	Gmina Łękawica	budżet Gminy Łękawica
OZG.2	Współpraca z Państwowym Instytutem Geologicznym w zakresie monitoringu terenów zagrożonych osuwiskami	2014	2021	Gmina Łękawica, Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki	Ochrona zasobów ludzkich	Koszty administracyjne	Koszty administracyjne	Budżet Państwowego Instytutu Geologicznego Oddział Karpacki
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OZG.3	Współdział w rekultywacji degradowanych terenów osuwiskowych	2010	2017	Starosta Powiatu Żywieckiego	Racjonalne wykorzystanie złóż kopalin	100	Przedsiębiorcy, WIOŚ	budżet Powiatu Żywieckiego
GOSPODAROWANIE ODADAMI								
ZADANIA WŁASNE								
GO.1.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	2014	2021	Wójt Gminy Łękawica, WIOŚ	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	(5/rok) 40	Podmioty prowadzące zbiórki odpadów	budżet Gminy Łękawica
GO.2	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych	2014	2021	Wójt Gminy Łękawica	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	Koszty administracyjne	mieszkańcy	budżet Gminy Łękawica
GO.3	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	2014	2021	Wójt Gminy Łękawica	Kontrola sprawności funkcjonowania systemu	Koszty administracyjne	Urząd Marszałkowski, WIOŚ	budżet Gminy Łękawica
GO.5	Prowadzenie i doskonalenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	2014	2021	Gmina Łękawica	Poprawa jakości życia mieszkańców i stanu środowiska	(100/rok) 800	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Łękawica

GO.6	Kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych	2014	2021	Gmina Łękawica	Popraw jakości funkcjonującego systemu	20	Policja, Gmina	budżet Gminy Łękawica
GO.7	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska)	2014	2021	Gmina Łękawica	Ochrona środowiska, Poprawa jakości życia i estetyki gminy i miasta	80	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Łękawica
GO.8	Uzyskanie wymaganych przepisami prawa poziomów selektywnego gromadzenia odpadów	2014	2021	Gmina Łękawica	Dostosowanie gminy do obowiązujących przepisów i ochrona środowiska	50	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Łękawica
GO.9	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	2014	2021	Gmina Łękawica	Poprawa zdrowia i warunków życia mieszkańców	30 rok 240	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Łękawica, WFOSIGW, NFOSIGW
OCHRONA PRZED HAŁASEM								
ZADANIA WŁASNE								
POH.1	Budowa, rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego na obszarze gminy Łękawica	2014	2021	Gmina Łękawica	Usprawnienie ruchu komunikacyjnego na terenie gmin	koszty zostały ujęte w rozdziale dotyczącym ochrony powietrza	Gmina Łękawica	budżet Gminy Łękawica, finansowanie zewnętrzne
OPH.2	Uwzględnianie w gminnym PZP zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych zapisów	2014	2021	Gmina Łękawica	Tworzenie stref buforowych wolnych od hałasu	Koszty administracyjne	Przedsiębiorcy, powiat Żywiecki- opinia	budżet Gminy Łękawica
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OPH.3	Modernizacja sieci dróg powiatowych	2014	2021	Powiatowy Zarząd Dróg	Zwiększenie komfortu jazdy i usprawnienie ruchu	b.d.	Gmina Łękawica	Budżet Powiatu Żywieckiego, finansowanie zewnętrzne

OPH.4	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2014	2021	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Przestrzeganie wymagań prawnych decyzji o poziomie dźwięku	Koszty administracyjne	Gmina Łękawica, przedsiębiorstwa podlegające kontroli	budżet WIOŚ w Katowicach
OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM								
ZADANIA WŁASNE								
OPPN.1	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2014	2021	Gmina Łękawica	Ochrona przed zagrożeniem spowodowanym promieniowaniem	Koszty administracyjne	Administratorzy sieci energetycznych, właściciele stacji bazowych telefonii komórkowych	budżet Gminy Łękawica
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OPPN.2	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2014	2021	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Możliwość reagowania i ochrony mieszkańców	Koszty administracyjne	Gmina Łękawica	budżet Województwa Śląskiego
OPPN.3	Dalsze prowadzenie monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2014	2021	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Możliwość reagowania i ochrony zdrowia mieszkańców	100	Gmina Łękawica	budżet WIOŚ w Katowicach
EDUKACJA EKOLOGICZNA*								
ZADANIE WŁASNE								
OP.10	Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza	2014	2021	Gmina Łękawica	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	30	Organizacje ekologiczne, firmy zajmujące się dystrybucją urządzeń ekologicznych	budżet Gminy Łękawica, WFOSIGW, sponsorzy

ZADANIA KOORDYNOWANE								
GWS.10	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	2014	2021	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gminy Powiatu Żywieckiego	Wysoka świadomość ekologiczna, poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	50	rolnicy	budżet Gminy Łękawica
OPZ.3	Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjno – szkoleniowe	2014	2021	ARIMR, ODR w Żywcu, Powiat Żywiecki	Ocena stanu środowiska Ochrona zdrowia konsumentów	10 zł/rok 80	Gmina Łękawica, Powiat Żywiecki	budżet ARIMR, ODR
OPZ.4	Organizacja programów doradczych dla rolników i zainteresowanych produkcją rolniczą	2014	2021	ARIMR, ODR w Żywcu	Poprawa struktury gleb, wzbogacanie jej w naturalne nawozy	10 zł/rok 80	Gmina Łękawica	budżet ARIMR, ODR, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
OPZ.6	Organizacja szkoleń i porad dla rolników i zainteresowanych produkcją rolniczą	2014	2021	ODR w Żywcu	Poprawa warunków gospodarowania zwiększenie intensywności rolnictwa	5 zł/rok 40	Gmina Łękawica	budżet ARIMR, ODR

*w części dotyczące edukacji umieszczono zadania dotyczące edukacji ekologicznej ze wszystkich działek ochrony środowiska

** koszty zadania umieszczono w części dotyczącej ochrony powietrza

8 Zagadnienia systemowe

8.1 Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy Łękawica sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Wójt gminy Łękawica lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt występuje do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wójt w drodze decyzji może, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

8.2 Dostęp do informacji, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
  - powietrze,
  - woda,
  - powierzchnia ziemi,
  - kopaliny,
  - klimat,

- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
  - bagna,
  - obszary nadmorskie i morskie,
  - rośliny,
  - zwierzęta i grzyby
  - oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
  - środki administracyjne,
  - polityki,
  - przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
  - plany, programy
  - porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
  - a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
  - stany elementów środowiska,
  - przez elementy środowiska,
  - emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez Gminę Łękawica znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska, po zaopiniowaniu projektu POŚ przez Powiat Żywiecki, oraz po przyjęciu go uchwałą Rady Gminy Łękawica. Niniejszy Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łękawica na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021 zostanie (zgodnie z Dz. U. 2013 poz. 1235 Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko art. 21. pkt. 2 pkt.23) umieszczony na stronie internetowej Gminy Łękawica.

Projekt programu ochrony środowiska zalicza się do dokumentów, w których mogą zostać zapisane inwestycje znacząco oddziałujące na środowisko i konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z tym w ramach opracowania niniejszego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łękawica zostanie wystosowane zapytanie do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o potrzebę przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

8.2.1 Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Dla prawidłowej oceny realizacji „Programu...” należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji „Programu...”. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej, (z wyłączeniem prywatnych instalacji),
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych:

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych gminy, w szczególności w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- szacunkowa ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska, (według obliczeń dotyczących ilości mieszkańców, ilości ścieków odprowadzanych za pośrednictwem sieci kanalizacji i wywożonych wozami asenizacyjnymi),
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Celem monitorowania jest określenie:

- powierzchni zdegradowanych gruntów,
- powierzchni gruntów zrekultywowanych,
- zawartości metali ciężkich w glebie,

- zasobności gleby oraz odczyn.

Elementem polityki ekologicznej gminy Łękawica jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem. Polityka ekologiczna zakłada rozpowszechnianie danych o stanie środowiska także poprzez stronę internetową i tablicę ogłoszeń Gminy.

Ponadto, ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy (w tym przypadku gminy wiejskiej) sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

9 Aspekty finansowe realizacji „Programu...”

9.1 Analiza źródeł preferencyjnego wsparcia finansowego przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska

Przedsięwzięcia, które zostały zdefiniowane w programie, prowadzą do poprawy stanu środowiska naturalnego. Różnice między nimi dotyczą w zasadzie jednostek wdrażających, charakteru przedsięwzięcia i oczywiście kosztów realizacji. Ponieważ kwestia ochrony środowiska naturalnego jest jedną z kluczowych dziedzin polityki krajowej i Unii Europejskiej, to podmioty dokonujące odpowiednich działań w tej sferze mogą ubiegać się o ich wsparcie finansowe ze środków zewnętrznych na preferencyjnych (w stosunku do rynkowych) zasadach. Jest to szczególnie ważne w sytuacji ograniczonych możliwości budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, jak również znacznych kosztów pozyskania klasycznych kredytów bankowych.

Na terenie Gminy Łękawica zadania związane z rozbudową sieci wodociągowej są wspierane przez mieszkańców w ramach Inicjatywy Lokalnej. Mieszkańcy dzięki temu mają swój wkład w realizację inwestycji, a budżet gminy dodatkowe źródło finansowania.

Preferencyjne źródła finansowania przedsięwzięć środowiskowych wynikają z szeregu programów (np. finansowanych środkami UE) bądź związane są z polityką instytucji ochrony środowiska. Generalnie źródła te można podzielić na dwie umowne grupy: środki krajowe i środki zagraniczne.

W dalszej części opisane zostaną najistotniejsze metody finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska. Tym niemniej przedstawione informacje ograniczać się będą do zagadnień ogólnych a ich główną rolą będzie wskazanie miejsc i źródeł, w których można uzyskać stosowną pomoc organizacyjną. Bieżące i systematyczne śledzenie oficjalnych serwisów informacyjnych (dostępnych przede wszystkim na stronach internetowych) programów i instytucji ochrony środowiska wydatnie zwiększa skuteczność wyboru źródła dofinansowania, jak również ułatwia późniejszy proces aplikacyjny.

9.1.1 Środki pochodzące ze źródeł krajowych

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 poz. 1232), system finansowania ochrony środowiska oparty jest na działalności narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Fundusze te mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

9.1.1.1 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności NFOŚiGW jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki;
- dotacje;
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym;

- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek;
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej;
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia;
- poręczanie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Dofinansowanie NFOŚiGW może być również formą pokrycia wkładu własnego w sytuacji realizacji inwestycji ze środków UE.

Do obszarów wsparcia NFOŚiGW należą:

- inwestycje wodno-ściekowe,
- gospodarka wodna,
- gospodarka odpadami,
- górnictwo i geotermia,
- odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna,
- ochrona przyrody,
- edukacja ekologiczna,
- badania i programy międzydziedzinowe.

Zasadniczo Fundusz wspiera projekty środkami krajowymi w formie pożyczki preferencyjnej, nieumarczanej, o oprocentowaniu oscylującym na poziomie stopy WIBOR 3M + 50 punktów bazowych, lub też dopłatami do oprocentowania kredytów bankowych, które nie przekracza 300 pkt. bazowych w skali roku (punkt bazowy to 1/100 części punktu procentowego). Do ważniejszych obszarów wsparcia, gdzie potencjalni beneficjenci mogą uzyskać jednak wsparcie w formie bardziej korzystnej, tj. dotacji, są m.in.:

- *Program 1.4. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego* – udział dotacji wynosi do 45% kosztów kwalifikowanych (istnieje możliwość uzupełnienia dofinansowania pożyczką preferencyjną),
- *Program 3.2. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych* – dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych (możliwość połączenia z pożyczką preferencyjną),
- *Program 3.3. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne; Część 2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest* – dotacja udzielana za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska
- *Program 4.4. Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska* – dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych
- *Program 5.3. System zielonych inwestycji GIS⁹; Część 1. Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej* – dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych, pożyczka do 60% kosztów kwalifikowanych
- *Programy szczególne dotyczące ochrony powietrza, takie jak: „LEMUR” – budowa energooszczędnych budynków użyteczności publicznej, „KAWKA” –*

⁹ System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) jest pochodną mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji. Idea i cel GIS sprowadzają się do stworzenia i wzmacniania proekologicznego efektu wynikającego ze zbywania nadwyżek jednostek AAU.

likwidacja/modernizacja systemów grzewczych (program realizowany przy współudziale WFOŚiGW), „SOWA” – energooszczędne oświetlenie uliczne, „GAZLA” – działania w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń w transporcie.¹⁰

Oprócz udzielania dofinansowania ze środków krajowych, NFOŚiGW pełni rolę instytucji zarządzającej dla szeregu programów zagranicznych – głównie Unii Europejskiej, ale nie tylko.

Oficjalny serwis internetowy: www.nfosigw.gov.pl

9.1.1.2 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOŚiGW udziela:

- pożyczki, w tym pożyczki pomostowej,
- dotacji, przekazania środków,
- umorzenia części udzielonej pożyczki,
- kredytów preferencyjnych z dopłatami do oprocentowania,
- linii kredytowych (dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych).

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,
- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu,
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogiłników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,

¹⁰ Programy mają charakter konkursowy. Wyjątek stanowi „LEMUR”, dla którego przewidziano nabór ciągły od 06.05.2013 r.

- demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest z budynków należących do osób prywatnych,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

WFOŚiGW realizuje przedsięwzięcia z udziałem środków udostępnionych przez NFOŚiGW w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosi do 100% jego kosztów kwalifikowanych, w tym do 50% kosztów kwalifikowanych, ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, w formie dotacji, a pozostałą część dofinansowania ze środków WFOŚiGW w formie pożyczki. Minimalna pożyczka ze środków WFOŚiGW w realizację przedsięwzięcia stanowi 35% kosztów kwalifikowanych.

W przypadku przedsięwzięć polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego albo bezskutecznej egzekucji wobec sprawcy, możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dodatkowe możliwości otwierają się dla zadań polegających na usuwaniu szkód powodziowych opisanych w protokole szacowania szkód powodziowych. Dla nich możliwe jest dofinansowanie do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Wnioski składa się do 4 miesięcy od dnia odwołania alarmu powodziowego.

Dla zadań związanych z:

- zapobieganiem i likwidacją poważnych awarii;
- uzupełnieniem w sprzęt przeciwpowodziowy;
- wspomaganiem systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- polegających na zakupach wyposażenia lub sprzętu pomocniczego (w tym także środków chemicznych do zwalczania zagrożeń dla zdrowia i środowiska) nie będących składnikami majątku trwałego i mających wartość jednostkową poniżej 3,5 tys. zł.,

możliwe jest przyznanie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Oficjalny serwis internetowy: www.wfosigw.katowice.pl

9.1.2 Ogólnopolskie Programy Operacyjne

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2007-2013 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Głównym celem „Programu...” jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację POLiŚ w latach 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23%).

Program obejmuje wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z „Programu...” otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

Środowiskowe priorytety w POIiŚ to:

- Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).
- Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).
- Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).
- Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).
- Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).
- Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko; wsparcie będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka ma na celu wspieranie projektów o dużym znaczeniu dla gospodarki, jak również wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Wspierane będą działania z zakresu innowacji: produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej. Wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie, co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka). Program ujmuje również kontekst ochrony środowiska.

9.1.3 Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych w latach 2014-2020

Na ukończeniu jest wdrażanie programów operacyjnych związanych z alokacją środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2007-2013 w tym sensie, iż zasadnicze konkursy na najważniejsze (czyt. najdroższe) działania infrastrukturalne w dziedzinie ochrony środowiska zostały zakończone (aczkolwiek oczywiście trwa wydatkowanie środków, które potrwa do 2015 r.).

Powstanie realnych możliwości ubiegania się o środki UE w latach 2014-2020 wymaga szeregu działań organizacyjnych, których uwieńczeniem będzie przedstawienie konkretnych procedur wdrażania.

Na obecnym etapie ważnym jest bieżące monitorowanie kluczowych serwerów internetowych instytucji publicznych i finansowych, w szczególności oficjalnej strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

10 Nakłady na realizację zadań „Programu...”

W ramach każdego z analizowanych kierunków ochrony środowiska oszacowano wartość nakładów finansowych związanych z realizacją zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Dla niektórych zadań było to absolutnie niemożliwe i w odpowiednich okienkach dokonano oznaczenia b.d. czyli brak danych.

Odpowiednie zestawienia (plan operacyjny) dla tych przedsięwzięć, oprócz parametrów „cenowo-terminowych”, wskazują podmiot/podmioty odpowiedzialne za wdrożenie – a zatem i finansowanie konkretnych działań. Ogólnie rzecz ujmując, można wydzielić dwie grupy przedsięwzięć – wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych:

- zadania finansowane bezpośrednio ze środków będących w dyspozycji gminy Łęka (środków budżetowych gminy),
- zadania finansowane przez osoby prywatne, podmioty komercyjne, różnego rodzaju organizacje i inne podmioty instytucjonalne,

Dokonany podział stanowi odzwierciedlenie kryterium odpowiedzialności za realizację przedsięwzięcia, tj. zadań własnych i zadań koordynowanych.

Obecnie zestawione zostaną łączne znane wartości wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w ramach kierunków ochrony środowiska – z uwzględnieniem kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych.

Tabela 10 Założenia dotyczące realizacji na terenie gminy Łęka w latach 2014-2021 wydatków z zakresu zadań własnych i zadań koordynowanych w poszczególnych kierunkach ochrony środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1	Ochrona powietrza	2360	21,0	1040	24,0	3400	21,8
2	Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą	6665	59,3	2020	46,5	8685	55,8
3	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym lasów	785	7,0	750	17,3	1535	9,9
4	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	160	1,4	50	1,2	210	1,3
5	Gospodarka odpadami	1230	11,0	0	0,0	0	0,0

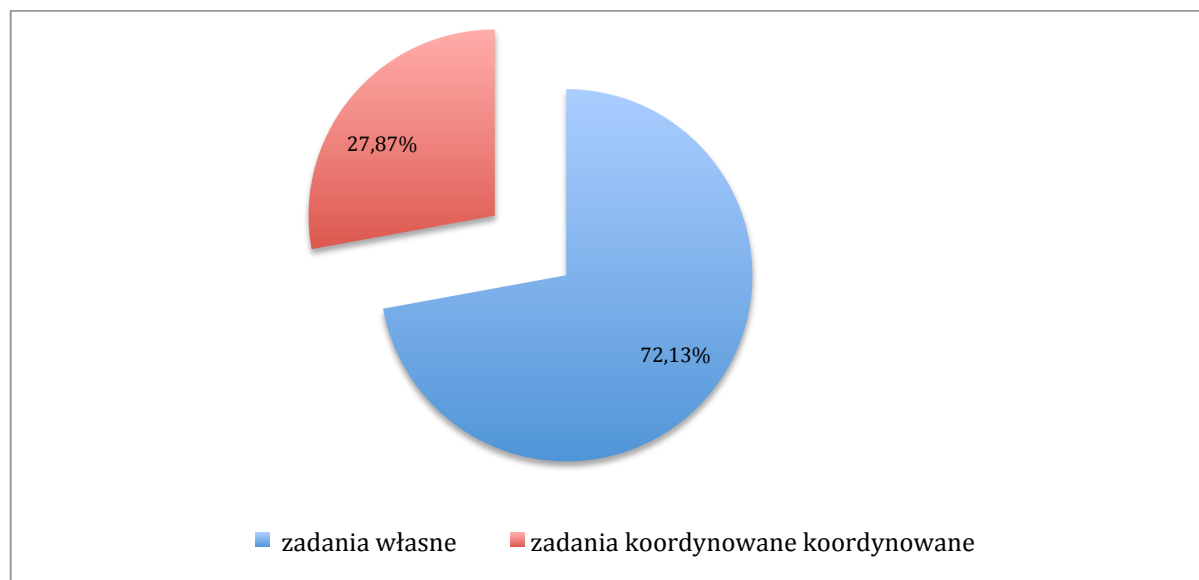
6	Ochrona zasobów	0	0,0	100	2,3	100	0,6
7	Ochrona przed hałasem	0	0,0	0	0,0	0	0,0
8	Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	0	0,0	100	2,3	100	0,6
9	Edukacja ekologiczna	30	0,3	280	6,5	310	2,0
OGÓŁEM		11230	100,0	4340	100,0	15570	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Łękawica oraz instytucji, które będą koordynować realizację zadań na terenie gminy Łękawica w latach 2014-2021

*do ochrony powietrza nie dodano zadania dotyczącego realizacji projektu City_SEC w kwocie przekraczającej 18 mln zł.

Przedstawione zestawienie wskazuje znaczącą dysproporcję pomiędzy kosztami zadań własnych i koordynowanych. Realizacja zadań własnych będzie ponad 11 mln złotych, natomiast koszt zaplanowanych przedsięwzięć nie leżących w gestii gminy niespełna 5 mln. Należy jednak wziąć pod uwagę, iż duża część zadań koordynowanych nie ma podanych kosztów ze względu na trudności związane z ich oszacowaniem. Może zdarzyć się tak, iż koszty zadań koordynowanych będą w perspektywie czasowej o wiele wyższe niż w niniejszych zestawieniach.

Przyjmując zatem założenie, iż istotna poprawa stanu środowiska jest pochodną wielkości nakładów finansowych, można byłoby stwierdzić iż na terenie gminy Łękawica na dynamikę zmian będzie miała duży wpływ realizacja zadań zarówno przez gminę oraz przez podmioty takie jak Wojewódzki Zarząd Dróg, Powiat Żywiecki czy Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

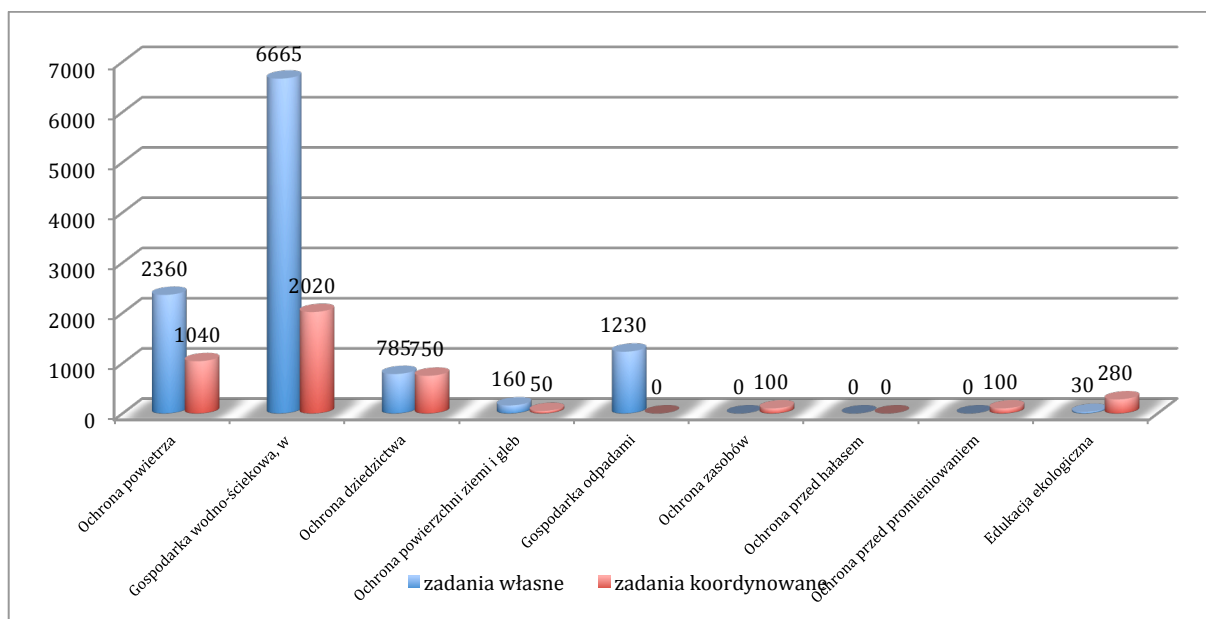

Rysunek 9 Udział zadań wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych w ogólnych wydatkach związanych z realizacją programu ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne (dane podano w %)

Drugą istotną kwestią jest to, że istnieją obszary (kierunki) ochrony środowiska, które są zdecydowanie bardziej kapitałochłonne niż inne. Zarówno w przypadku zadań własnych gminy,

jak i zadań koordynowanych są to Ochrona powietrza i Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą (ok. 77% wydatków).

Rysunek 10 Struktura wydatków na wybranych kierunkach na tle pozostałych zadań objętych programem ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne (dane w tys. zł)

Wyodrębnione obszary determinują jednocześnie możliwości uzyskania wsparcia finansowego (preferencyjnego). W kontekście dokonanej wcześniej analizy źródeł preferencyjnego wsparcia zadań z zakresu ochrony środowiska, kluczowe będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (do 2013 roku są to: RPO WSL, POLiŚ, PROW i potem w latach 2014-2020) i WFOŚiGW w Katowicach.

Wielość podmiotów, których zaangażowanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Łękawica sprawia, iż szczegółowe badanie zdolności do pokrycia wydatków na realizację zadań im przypisanych jest praktycznie niemożliwe.

10.1 Możliwy rozkład źródeł zewnętrznego wsparcia finansowego dla kluczowych zadań własnych

10.1.1 Model współfinansowania zadań własnych „kluczowych”

Zadania własne gminy Łęka dotyczą wielu dziedzin i jest ich znaczna ilość. Można jednak zaobserwować, że pod względem finansowym do najdroższych należy tylko kilka. Ich wybór przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11 Kluczowe (najdroższe) zadania własne gminy Łęka

Lp.	Nazwa zadania	Kierunek ochrony środowiska	Okres realizacji		Wartość nakładów [tys. PLN]
			od	do	
OP.9	Realizacja działań w zakresie projektu City_SEC	Ochrona powietrza	2014	2020	18.150
GWŚ.1 GWŚ.2 GWŚ.3	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej	Gospodarka wodno-ściekowa	2014	2021	4.670
GWŚ.6 GWŚ.7 GWŚ.8	Budowa sieci wodociągowej	Gospodarka wodno-ściekowa	2014	2021	2.890
OGÓŁEM					25.710

Źródło: opracowanie własne

Przedstawiona w tabeli grupa zadań określona została mianem „kluczowe”; zwrot ten dotyczy jednak sensu wartości finansowej (zadania najdroższe) oraz „stopnia jednolitości” – pozwalającego na wykorzystanie zadania jako jednolitego projektu, podlegającego procesowi aplikacji o środki funduszy zewnętrznych. Pozostałe zadania albo ze względu na swoją wartość albo pod względem swojej istoty wymagają szczegółowych analiz dla doboru zewnętrznych źródeł finansowania – na etapie dalszych procesów operacyjnych wdrażania programu ochrony środowiska.

Określenie „zadanie kluczowe” nie dotyczy natomiast „stopnia pilności” w realizacji, bądź zakresu oddziaływania na środowisko (znaczenia dla zrównoważonego rozwoju).

Charakter i wartość zadań własnych („kluczowych”) sprawiają, iż ich zewnętrzne finansowanie (preferencyjne) może odbywać się w następujących wariantach:

- wariant I – finansowanie ze środków własnych i preferencyjnych środków zwrotnych krajowych (WFOŚiGW),
- wariant II – finansowanie ze środków własnych oraz funduszy strukturalnych UE (dostępnych w ramach RPO 2014-2020),
- wariant III – finansowanie „mieszane”; uzupełnienie wkładu własnego ze źródeł preferencyjnych (zwrotnych) do środków pozyskanych z funduszy strukturalnych UE.

Nie wszystkie jednak z określonych zadań „kluczowych” wpisują się w wymieniony schemat wariantów finansowania. Wskazano zatem potencjalny, najbardziej prawdopodobny (wpisujący się w zasady dofinansowania instytucji/programów) model współfinansowania. Ponadto, w wariantie III, przyjęto założenie (wynikające z zasad wykorzystania środków UE), iż przynajmniej 1% określonych nakładów finansowany będzie ze środków własnych (nie podlegających zwrotowi).

Najkorzystniejszym – w sensie zaangażowania kapitału własnego na etapie inwestycyjnym i eksploatacyjnym (w okresie spłaty zobowiązań) – jest model współfinansowania oparty na wielu źródłach (najbardziej złożony). W rozpatrywanym przypadku jest to Wariant III (zaangażowanie środków bezzwrotnych UE oraz uzupełnienie własnego funduszy zwrótnymi krajowymi).

10.1.2 Kierunki działań w zakresie współfinansowania zadań „pozostałych”

Pomimo, iż zadania „pozostałe” stanowią tylko nieco ponad 20% zaplanowanych wydatków na zadania własne, to jednak stanowią najliczniejszą i najbardziej zróżnicowaną tematycznie grupę. Poszukiwania dla nich zewnętrznych źródeł współfinansowania należy rozpocząć od analizy listy zadań priorytetowych oraz zasad dofinansowania w danym roku WFOŚiGW w Katowicach. Jest to w wielu przypadkach jedyne dostępne – a zarazem gwarantujące skuteczne wdrożenie projektu – źródło zewnętrznego wsparcia przedsięwzięć¹¹.

Ponadto warto na bieżąco analizować dane i informacje w zakresie realizacji programów operacyjnych w ramach okresu programowania UE 2014-2020.

10.1.3 Ocena możliwości budżetowych wdrożenia zadań własnych

Pomimo szerokiej dostępności zewnętrznych źródeł wsparcia, skuteczne wdrożenie przedsięwzięć określonych w Programie wymagać będzie istotnego zaangażowania budżetu JST. Planowana wysokość nakładów inwestycyjnych własnych Gminy Łękawica w latach 2014-2021 wynosi ok. 11 mln. zł. Wartość ta wydaje się olbrzymim obciążeniem dla budżetu, którego roczne dochody oscylują wokół kwoty 13-15 mln zł.

Tabela 12 Sytuacja finansowa gminy Łękawica – plan budżetowy na rok 2013

Lp.	Wyszczególnienie	Plan na 2013 rok
I.	Dochody budżetowe ogółem	13.257.062
II.	Wydatki budżetowe ogółem	15.147.838
III.	Wynik finansowy	-1.890.776
IV.	Pożyczki wyprzedające finansowanie	160.926
V.	Pożyczki z WFOŚ	1.631.316
VI.	Rezerwy w budżecie	188.301
VII.	Limit zobowiązań	4.440.776
VIII.	Wydatki bieżące	11.415.841
IX.	Wydatki majątkowe w tym:	3.731.997
X.	Wydatki na inwestycje	3.731.997

Źródło: dane UG Łękawica

Pomimo stosunkowo trudnej sytuacji finansowej budżetu gminy, jednak warto wskazać kilka aspektów, które przemawiają za realnością wdrożenia Programu:

- znaczna część wydatków może być zrefundowana w formie dotacji ze środków UE,
- w chwili obecnej wskaźniki zadłużenia pozostają jeszcze na bezpiecznym poziomie,

¹¹ Przykładem mogą być zadania z zakresu edukacji ekologicznej, gdzie beneficjent może liczyć na wsparcie bezzwrotne (dotacyjne) WFOŚiGW nawet do 100% wydatków kwalifikowanych.

- zadania rozłożone są w stosunkowo długim okresie czasu.

Zakładając w uproszczeniu utrzymanie stałych wielkości (relacji) dochodów w latach 2014-2021 (tj. w okresie planowanej realizacji zadań własnych „kluczowych”) oraz istniejącego poziomu zadłużenia i wysokości rocznych zobowiązań z tytułu ich spłaty, do limitu ustawowego istnieje ok. 35 mln zł limitu dodatkowych zobowiązań z tytułu pożyczek/kredytów itp.,

Przyjmując wariant finansowania, w którym występuje najwyższy udział środków zwrotnych (wariant nr 1), szacowana wartość dodatkowych (zaciągniętych) zobowiązań średniorocznych (w okresie 8 lat – do 2021 r.) wynosić może ok. 4 mln zł, natomiast wysokość obciążeń ratami kapitałowymi i odsetkami z tytułu dodatkowych zobowiązań (przy założeniu 10-letniego okresu spłaty) kształtuje się na poziomie nieco ponad 4,4 mln zł. Wobec zatem możliwych do wykorzystania limitów ustawowych należy ocenić, iż gmina Łękawica zachowuje zdolność do wdrożenia zadań własnych (kluczowych). Warto przy tym dodać, iż każdorazowa zmiana konfiguracji źródeł współfinansowania na korzyść środków bezzwrotnych przyczyni się do poprawy zdolności finansowych gminy.

11 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łękawica na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021”. Zakresem opracowania objęto:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
  - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, emisja liniowa, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza),
  - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków oraz ochrona przed powodzią),
  - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary Natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze gminy),
  - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
  - Ochrona zasobów (w tym: zasoby surowców kopaliny),
  - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
  - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
  - Przeciwdziałania poważnym awariom,
  - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA

- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program...” to przede wszystkim przedstawienie zadań, które zostaną zrealizowane w najbliższych 8 latach w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego gminy i tworzenia podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Planowane nakłady na realizację zadań własnych gminy Łękawica w latach 2014-2021 na ochronę środowiska szacuje się na około 11 mln zł. Największe środki planowane są na ochronę powietrza i gospodarkę wodno-ściekową.

Aktualizacja „Programu...” zawiera omówienie uwarunkowań finansowych gminy Łękawica. Zostały przedstawione potencjalne i możliwe do pozyskania źródła bezzwrotnego, a także preferencyjnego i komercyjnego dofinansowania.

Dzięki wyznaczeniu i identyfikacji problemów możliwe jest określenie celów, do jakich należy dążyć w ciągu najbliższych 8 lat wdrażania „Programu...”.

Najważniejszymi problemami ekologicznymi na terenie gminy Łękawica są:

- zrzuty ścieków komunalnych,
- niska emisja zanieczyszczeń z palenisk domowych,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Szczególne walory krajobrazowo-przyrodnicze jak znaczna lesistość terenu, korzystny mikroklimat, czysta woda, bliskość głównych tras komunikacyjnych, sprawiły, że władze gminy wiążą z nimi plany na przyszłość. W najbliższej przyszłości czynnikiem najistotniejszym będzie tworzenie bazy pobytowo-usługowej dla turystyki i wypoczynku. W związku z tym przewiduje się również możliwość, tak jak miało to miejsce dotychczas, lokalizacji na terenie gminy zakładów produkcyjno-handlowo-usługowych nie uciążliwych dla środowiska. Gmina nie zamierza ograniczać dotychczasowej formy wykorzystania walorów turystyczno-wypoczynkowych, w postaci indywidualnego budownictwa letniskowego, jednakże zamierza również preferować kierunki działań inwestycyjnych o szerszym znaczeniu.

W zakresie infrastruktury technicznej Gmina Łękawica wymaga wielu uzupełnień. W szczególności dotyczy to zaopatrzenia w wodę – budowa wodociągów oraz w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków – budowa kanalizacji. Niewielkiemu uzupełnieniu podlega także zaopatrzenie w energię elektryczną. Na terenie gminy należy również poprawić zaopatrzenie w zakresie gazownictwa i telekomunikacji.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego gmina realizuje zadania polegające na termomodernizacji budynków komunalnych.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, niezbędna jest likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy, niezwykle ważnym w tym zakresie zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

Dla ochrony dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące cele:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów przyrodniczych,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo,
- dostosowanie terenów leśnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej.

Zgodnie z wyciągiem z planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego obszar gminy Łękawica jest w całości zasięgu projektowanej Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL.

Zachowanie istniejących form ochrony i włączenie proponowanych nowych elementów jest zgodne z polityką przestrzenną województwa śląskiego.

Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie dbania o środowisko to cenne i długoterminowe zadanie, które niejednokrotnie trzeba prowadzić na bieżąco i nieustająco. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców i turystów odwiedzających teren gminy Łękawica w sferze konsumpcji, a także ochrony powietrza oraz gospodarki wodnej.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonych działań na rzecz ekologizacji, co zapewni ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie ładunku zrzutu ścieków surowych do rzek i potoków, a także pozyskanie większej ilości surowców wtórnych oraz zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko.

Gmina Łękawica stara się pozyskiwać dofinansowanie głównie na realizację zadań poprawiających wizerunek gminy ze środków zewnętrznych krajowych i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszej aktualizacji przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców oraz turystów wypoczywających na terenie gminy a także poprawy jakości walorów środowiskowych i skuteczniejszej ochrony terenów prawnie chronionych oraz tych o walorach przyrodniczych i rekreacyjno-wypoczynkowych.

WYKAZ SKRÓTÓW:

BZT ₅	-	biologiczne zapotrzebowanie na tlen
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOS	-	ocena oddziaływania na środowisko
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POLIŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk;
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna

ZPK - Zespół Parków Krajobrazowych